

**URHEILUSEURATOIMINNAN MERKITYS NUORTEN
HYVINVOINNIN LISÄÄMISESSÄ SEURATOIMIJOIDEN
NÄKÖKULMASTA**

Maija Koppanen

Opinnäytetyö
Joulukuu 2008

Tekijä(t) Maija Koppanen	Julkaisun laji Opinnäytetyö	
	Sivumäärä 50	Julkaisun kieli suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi Urheiluseuratoiminnan merkitys nuorten hyvinvoinnin lisäämisessä seuratoimijoiden näkökulmasta		
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) Maija Jylhä ja Meeri Käppi		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää, mitä merkitystä urheiluseuratoimijat näkevät nuorten urheiluseuratoiminnalla olevan nuorten hyvinvoinnin lisäämisessä. Ensimmäisessä tutkimustehtävässä aihetta lähestyttiin sosiaalisen vahvistamisen käsitteen kautta, joka on uusi, positiivisempi termi syrjäytymisen ehkäisylle. Toisessa tutkimustehtävästä keskityttiin hakemaan vastauksia nuorten osallisuuteen ja vaikuttamiseen urheiluseuroissa.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin haastattelemalla kuutta seuratoimijaa pirkanmaalaisessa kunnassa kolmessa eri joukkueurheilulajia edustavassa seurassa. Seurat edustivat jalkapalloa, jääkiekkoa sekä lentopalloa. Haastattelut litteroitiin ja analysoitiin luokittelemalla ne kuuteen tulososioon.</p> <p>Tuloksista voitiin tulkita, että nuorten urheiluseuroissa tapahtuvalla toiminnalla todella oli mahdollista vahvistaa nuorta sosiaalisesti. Valitettavan moni nuori kuitenkin jäi vielä seuratoiminnan ulkopuolelle. Suurimmat syrjäytymistä aiheuttavat yksittäiset tekijät ovat nuorten yksinäisyys ja ystävien puute. Urheiluseuratoiminnassa nuoret olivat sosiaalisessa kanssakäymisessä ja siellä solmittiin uusia sosiaalisia suhteita. Myös urheiluseuratoiminnassa olevat rajat koettiin positiivisesti nuoriin vaikuttavina.</p> <p>Seuratoimijoiden yhtenäinen näkemys oli, että nuorille tulisi tarjota myös mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa seuratoimintaan. Ongelmana nähtiin kuitenkin aktiivisten toimijoiden puute niin aikuisissa kuin nuorissakin. Myöskään kovin moni seuratoimijoista ei tiennyt nuorten vaikuttamismahdollisuuksista. Opinnäytetyöllä pyrittiin lisäämään tietoisuutta Nuoren Suomen harrastehankkeesta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista seuratoiminnan kehittämiseen.</p>		
Avainsanat (asiasanat) hyvinvointi, sosiaalinen vahvistaminen, nuorten osallisuus ja vaikuttaminen		
Muut tiedot		

Author(s) Maija Koppanen	Type of Publication Bachelor's Thesis	
	Pages 50	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title Sports club activity's significances for youth's well-being from aspect of chairs and coaches of the sports clubs.		
Degree Programme Degree Programme in Social Care		
Tutor(s) Maija Jylhä and Meeri Käppi		
Assigned by		
Abstract <p>The purpose of the research was to survey from the sports club chair's and coaches' point of view how sports club activity is affecting youth's well-being. The first research task approached the subject from the aspect of social strengthening. Term of social strengthening is new, more positive way to approach the problem of alienation. The other research task handled youth's participation and contribution possibilities in the sports clubs.</p> <p>The material for the study was collected by interviewing three members of different sports club's chairs and three coaches form the same clubs. The interviews were written open and classified to six different result sections.</p> <p>From the results one can see that taking part to sport clubs really strengthens the youth socially. Unfortunately, not many of the young people are able to take part from one reason or another. From the former research one can learn that the loneliness is the biggest reason to youth's alienation. The young taking part has many social relationships inside the sports clubs. Results also reveal that the rules inside teams are affecting to young people in a good way.</p> <p>The common opinion of youth's participation and contribution was that they absolutely should have that opportunity. The problem was the lack of active people, in both ages, adults and youngsters. Other problem was that not many of interviewees knew the possibilities that the organisation of Nuori Suomi is offering. One purpose of this study was also to increase the knowledge of youth's possibilities to participate and contribute.</p>		
Keywords well-being, social strengthening, youth's participation and contribution		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO.....	3
2 HYVINVOINTI	4
2.1 Hyvinvoinnin määritelmiä.....	4
2.2 Hyvinvointipolitiikka Suomessa	6
3 SOSIAALINEN VAHVISTAMINEN.....	7
3.1 Nuorten syrjäytyminen.....	7
3.2 Lastensuojelun ehkäisevä työ.....	8
4 NUORTEN OSALLISUUS JA VAIKUTTAMINEN	10
5 URHEILUSEURATOIMINTA SUOMESSA.....	12
5.1 Urheiluseurat yhdistystoiminnan muotona.....	12
5.2 Urheiluorganisaatio Suomessa	15
5.3 Nuorten osallisuus ja vaikuttaminen urheiluseuroissa	16
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	18
6.1 Tutkimuksen taustaa.....	18
6.2 Tutkimustehtävän esittely ja tutkimusmenetelmä.....	19
6.3 Tutkimuksen kohdejoukko	21
6.4 Tutkimusaineiston keruu	21
6.5 Tutkimusaineiston käsittely ja analysointi	22
7 TUTKIMUSTULOKSET	23
7.1 Taustatietoja haastateltavista.....	23
7.2 Nuoren tulo ja pysyminen urheiluseurassa.....	24
7.3 Urheiluseuratoiminnan merkitys nuorelle.....	26
7.4. Seuratoimijoiden tehtävät ja niiden haasteet.....	27
7.5 Urheiluseuran nuorille tarjoama ei-kilpailullinen toiminta.....	31
7.6 Urheiluseurojen tarjoamien vaikutusmahdollisuuksien merkitys nuorille.....	33

7.7 Minkälaisia vaikutusmahdollisuuksia urheiluseuroissa olisi mahdollista tarjota nuorille	35
8 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	36
9 POHDINTA.....	40
LÄHTEET	43
LIITTEET	47
Liite 1 Haastattelu	47

1 JOHDANTO

Hyvinvoinnin lisääminen on keino ehkäistä nuorten pahoinvointia ja samalla syrjäytymistä yhteiskunnasta. Nuorten pahoinvointi on aihe, jota on käsitelty paljon julkisuudessa. Haluan opinnäytetyössäni lähteä pohtimaan keinoja, millä nuorten pahaa oloa voisi helpottaa ja miten syrjäytymistä voisi ehkäistä. Lähestyn opinnäytetyöni aiheetta aluksi lastensuojelun ehkäisevän työn kautta. Lastensuojelun ehkäisevä työ luo yleisesti negatiivisen vaikutelman, sillä pelkästään lastensuojelu-sana herättää jo ihmisissä tietynlaisia ongelmakeskeisiä ajatuksia. Tutustuttuani teoriaan tarkemmin löysin uuden, positiivisemmän lähestymistavan muuten niin ongelmakeskeiseen aiheeseen.

Nuorten sosiaalinen vahvistaminen on uusi termi syrjäytymisen ehkäisyn tilalle. Sosiaalisella vahvistamisella pyritään ehkäisemään ongelmien syntymistä aivan primääri-vaiheessa, ennen kuin mitään aiheetta puuttumiseen edes on. Sosiaalisella vahvistamisella tuetaan nuoren kasvua kokonaisvaltaisesti kohti terveempää aikuisuutta. Sosiaalisen vahvistamisen tavoitteena on saada nuori mukaan yhteisölliseen toimintaan aktiiviseksi kansalaiseksi. Sosiaalinen vahvistaminen on varhaisen vaiheen rakenteellista ehkäisevää työtä. Ehkäisevälle työlle annetaan suurempi merkitys, sillä kunnat ovat alkaneet ymmärtää, että panostamalla ehkäisevään työhön, ja sitä kautta vähentämällä syrjäytymistä, säästetään isoja summia julkisia varoja.

Uudistuneessa lastensuojelulaissa painotetaan myös nuorten osallisuutta oman elämänsä päätöksentekoon. Nuorten osallisuus ja vaikuttaminen on aihe, josta puhutaan paljon, mutta loppujen lopuksi usein unohdetaan toimia sen edistämiseksi. Yleensä ajatellaan, että on helpompaa, jos aikuiset toimivat ja päättävät niin omista kuin nuortenkin asioista. Nuorella on kuitenkin oma, usein melko voimakaskin, näkemyksensä siitä, mitä hän haluaa ja esimerkiksi minkälaisessa seurassa hän haluaa urheilla. Se, että nuori saa itse vaikuttaa vaikkapa joukkueensa pelivarusteisiin, saa nuoren tuntemaan, että häntä kuunnellaan ja että hänkin on tärkeä. Aikuisen mielestä ehkä kyseinen asia voi olla naurettavankin pieni eikä nuorilta kysymisen vaivan arvoinen, mutta mielestäni asia on aivan päinvastoin.

Itse olen ollut mukana yhdistystoiminnassa viimeiset kymmenen vuotta. Nuorille on alettu antaa enemmän vastuuta ja on ymmärretty, että nuorista on kasvamassa urheilu-

seurojen tulevaisuuden päättäjiä ja toimijoita. Olen huomannut, että kun nuori saa itse päättää asioista, hän kokee ne enemmän omikseen ja on valmis sitoutumaan tiiviimmin toimintaan.

Nuoret hakevat paikkaansa yhteiskunnassa ja heille on tärkeää kokea kuuluvansa johonkin. Syrjäytymisvaarassa olevat nuoret eristäytyvät pikkuhiljaa omista toimintaympäristöistään, joissa muutokset nuorena ovat kaikista helpoimmin havaittavissa. Pyrin tällä työllä tuomaan näkökulman urheiluharrastustoiminnan merkityksestä nuoren elämään nyt ja tulevaisuudessa.

Toteutin työni haastatteleamalla urheiluseuratoimijoita pirkanmaalaisessa kunnassa kolmea eri lajia edustavissa urheiluseuroissa. Kyseiset seurat edustavat jääkiekkoa, lentopalloa sekä jalkapalloa. Haastattelin seuroista puheenjohtajia ja c-ikäluokan (14-15 -vuotiaiden) valmentajia. Tarkoitukseni on selvittää, minkälaisia vaikutuksia nuorten urheiluseuratoiminnalla on heidän sosiaalisessa vahvistamisessa sekä osallisuuden ja vaikuttamisen edistämässä.

2 HYVINVOINTI

2.1 Hyvinvoinnin määritelmiä

Hyvinvoinnin käsite on hyvin moninainen. Se koostuu useista hyvin erilaisista tekijöistä, näyttää erilaiselta eri näkökulmista ja muuttuu ajan myötä. (Taipale 2008, 3.) Objektiivisia hyvinvoinnin näkökulmia ovat terveys, elinolot ja toimeentulo. Subjektivisia näkökulmia ovat sosiaaliset suhteet, itsensä toteuttaminen ja onnellisuus. Nämä näkökulmat tukevat yleensä toisiaan, mutta hyvä terveys ja elintaso ei välttämättä takaa subjektiivista hyvinvointia. Vastaavasti ihminen voi elää onnellisena ilman materiaa, jos hän saa elämänsisältönsä jostain muualta. (Heikkilä, Karvonen, Moisio & Simpura 2008, 14.)

Objektiivisista hyvinvoinnin näkökulmista terveys tarkoittaa maailman terveysjärjestön määritelmän mukaan täydellistä fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin

tilaa eikä vain sairauden puutetta. (Terveys 2008.) Elinolot viittaavat siihen ympäristöön missä eletään ja minkälaiset edellytykset toimeentuloon se tarjoaa (Haapola, Karisto & Takala 1999, 7-8). Toimeentuloksi katsotaan, että henkilön tai perheen tulot riittävät välttämättömiin jokapäiväisiin menoihin. Toimeentulon turvaamiseksi viimekädessä ovat kunnat velvollisia myöntämään toimeentulotukea (Toimeentulo 2008.).

Subjektiiivisista näkökulmista sosiaalisilla suhteilla tarkoitetaan yksilön suhteita toisiin yksilöihin ja yhteisöihin. Nuorilla sosiaalisten suhteiden merkitys korostuu, sillä heille on tärkeää kokea kuuluvansa johonkin ryhmään. (Aho & Laine 2005, 73-76.) Itsensä toteuttamisella tarkoitetaan yksilön vapautta ja oikeuksia toimia yhteiskunnassa kaikilla niillä tavoin, jotka luetellaan YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa (2008). Onnellisuus on laaja käsite, joka on täysin yksilön oman tulkinnan varaista. Ojanen teoksessa Ilo, onni, hyvinvointi (2001) myöntää, että onnellisuuden tutkiminen on haastavaa, eikä tulokset ole täysin luotettavia. Tutkiessaan ihmisten onnellisuutta Ojanen kysyy ihmisten tyytyväisyyttä elämäänsä. Mitä tyytyväisempiä ihmiset ovat, sitä onnellisempia heistä tulee. (Ojanen 2001, 44, 52-53.)

Yhteiskunnan teollistuttua on ihmisten ollut mahdollista kiinnittää yhä enemmän huomiota näihin hyvinvoinnin subjektiivisiin näkökulmiin. 1900-lukua on yleisesti luonnehdittu lasten vuosisadaksi. Lapsi on tullut näkyviin ja hänen oikeutensa on tunnustettu kansainvälisessä Lasten oikeuksien yleissopimuksessa. Vaikka sopimukset ja lait luovat puitteet lasten hyvinvoinnille, ne eivät sinänsä ratkaise lasten hyvinvoinnin tai pahoinvoinnin kysymyksiä. Lasten hyvinvointia korostetaan kuitenkin yleisesti eri toimijoiden kannanotoissa. Kaikki ovat yhtä mieltä siitä, että hyvinvointia tulee edistää ja syrjäytymistä ehkäistä. (Vornanen 2001, 20-21.)

Hyvinvointi on yksilöllinen kokemus (Vornanen 2001, 23). Vuosikymmenien poliittisen päätöksenteon tuloksena Suomesta on muotoutunut hyvinvointivaltio. Hyvinvointivaltion tavoitteena on hyvinvoinnin turvaaminen kullekin yksilölle tarjoamalla vähintään lakeihin nojautuvalla sosiaalipoliittisella järjestelmällä minimielintaso kullekin kansalaiselle. (Kokko 2005.) Julkisen vallan pyrkimyksiä edistää väestön hyvinvointia kutsutaan usein hyvinvointipolitiikaksi. (Heikkilä ym. 2008, 14.)

2.2 Hyvinvointipolitiikka Suomessa

Hyvinvointipolitiikan johdosta syntynyt hyvinvointivaltio ei ole äkkinäisen poliittisen päätöksen seuraus, vaan se on syntynyt sosiaalipoliittisin keinoin vastaamaan teollistuneen yhteiskunnan mukanaan tuomiin sosiaalisiin haasteisiin. Jo 1800-luvulla teollistuminen johti ennennäkemättömään tuottavuuden kasvuun ja elintason kohoamiseen. Kasvavan vaurauden rinnalla kulkivat sosiaalisten ongelmien varjot. Ongelmien korjaamiseksi tarvittiin valtion voimistuvaa otetta. (Lehto 2003, 15-16.)

Hyvinvointipolitiikkaa on vaikea erottaa muusta politiikasta, sillä kaiken muunkin politiikan pohjimmainen tarkoitus on tuottaa hyvinvointia. Vaikka hyvinvointipolitiikka nähtäisiin vain suppeasti sosiaali- ja terveystalouden synonyyminä, tämäkin määritelmä kattaa jo noin puolet Suomen julkisista menoista. (Heikkilä ym. 2008, 14-15.) Nämä menot koostuvat suurelta osin huono-osaisten ja syrjäytyneiden toimeentulon takaamisen kuluista. Kajanojan (2001) mukaan yksi syrjäytynyt nuori voi maksaa elämänsä aikana valtiolle jopa 500 000€ (Kajanoja 2001, 195.)

Heikkilän ja muiden (2008) mukaan julkinen valta ja veronmaksajat haluavat ymmärrettävästi tietää, miten julkiset varat käytetään ja kuinka suuria vaikutuksia hyvinvointipoliittisilla sijoituksilla on. Arviointi olisi mahdotonta ilman hyvinvointitutkimuksia, joita muun muassa sosiaali- ja terveysalan kehittämis- ja tutkimuskeskus STAKES tuottaa. (Heikkilä ym. 2008 14-15.) Hyvinvointipolitiikkaa arvioidaan usein hyödyntämällä tutkimuksissa erilaisia indikaattoreita, joilla luodaan tiivistetty kuva hyvinvointipolitiikan tilasta ja suunnasta. Indikaattoreita on käytetty yleisesti jo 1960-luvulta asti. (Heikkilä ym. 2008, 14-16; Hyvinvointi-indikaattorit 2006.) Suomessa alettiin vuonna 1996 kerätä kouluterveyskyselyä, josta on koostettu nuorten hyvinvointia kuvaavia indikaattoreita. (Harju, Jokela, Luopa, Pietikäinen & Sinkkonen 2008, 7.)

STAKES on teettänyt kouluissa joka toinen vuosi kouluterveyskyselyt 8. ja 9. luokan sekä lukion 1. vuosikurssin oppilaille sekä vuoden 1999 jälkeen myös lukion 2. vuosikurssin oppilaille. Tämän perusteella on tehty muun muassa Pirkanmaalle kooste nuorten hyvinvoinnista 1999-2007. Nuorten hyvinvointia kuvaava kooste on tarkoitettu työkaluksi kunnille näiden miettiessä kuntansa lasten ja nuorten hyvinvointiohjelmaa. (Harju ym. 2008, 7, 18.)

Harjun ja muiden (2008) Nuorten hyvinvointi Pirkanmaalla 1999-2007 raportin mukaan pirkanmaalaiset nuoret oirehtivat fyysisesti enemmän kuin aiemmin. Nuoret kärsivät muun muassa niskahartiasäryistä johtuen liikunnan puutteesta sekä huonosta ergonomiasta. Myös psyykinen oirehdinta on lisääntynyt, sillä masennuksesta ja kouluuupumuksesta kärsii yhä useampi. Painonhallinta tuottaa vaikeuksia erityisesti nuorille pojille, jotka liikkuvat vähän tai eivät ollenkaan. (Harju ym. 2008, 20-21.)

3 SOSIAALINEN VAHVISTAMINEN

Sosiaalipedagogiikassa käsitteellä sosiaalinen on kolme eri merkitystä. Sosiaalinen tarkoittaa ensinnäkin yhteiskunnallista eli yhteiskunnan sosiaalista rakennetta. Toiseksi sosiaalinen viittaa yhteisöllisyyteen ja ihmisten väliseen vuorovaikutukseen. Sosiaaliset taidot ja kyky huomioida toiset kuuluvat tähän. Kolmanneksi sosiaalinen koskettaa yhteiskunnan vähäosaisimpien auttamista ja ihmisten keskenäistä solidaarisuutta. Tällöin sosiaalisuus nähdään arvona. (Hämäläinen & Kurki 1997, 15.)

Sosiaalisella vahvistamisella korvataan aiemmat, hieman leimaaviksi koetut syrjäytymisen ja syrjäytymisen ehkäisyn käsitteet. Sosiaalinen vahvistaminen on kohdennettua toimintaa, joka keskittyy pääasiassa syrjäytymisen riskiryhmässä oleviin nuoriin. Sosiaalinen vahvistaminen on prosessi, jossa parannetaan asteittain nuoren elämäntilannetta ja -hallintaa. Sosiaalisen vahvistamisen tavoitteena on nuoren saaminen yhteisölliseen toimintaan aktiiviseksi kansalaiseksi. (HE 28/2005; Karpela 2003.)

3.1 Nuorten syrjäytyminen

Syrjäytyminen jo pelkästään sanana luo negatiivisia mielikuvia, minkä vuoksi sitä ei tulisi käyttää. (Taittonen 2004, 3.) Myös nuorisolaissa käytetään sosiaalisen vahvistamisen käsitettä tarkoittaessa nuorille suunnattuja toimenpiteitä elämäntaitojen parantamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. (Nuorisolaki 27.1.2006/72.)

Syrjäytyminen tarkoittaa yhteiskunnallisesta elämästä syrjään jäämistä. Ihminen voi

syrjäytyä mm. työnteosta, opiskelusta, harrastuksista ja yhteiskunnallisista vaatimuksista. Syrjäytymiseen liittyy usein keskeisesti toivottomuus, ihminen ei ole tyytyväinen tilaansa, mutta ei koe voivansa parantaa sitä mitenkään. (Sosiaalinen syrjäytyminen 2008.) Syrjäytyminen on prosessi, joka ei tapahdu hetkessä. 90-luvun lama ja sitä seurannut yksilöllistä pärjäämistä korostanut ilmapiiri on lisännyt nuorten pahoinvointia muun muassa kouluterveystutkimusten mukaan. (Miksi, mitä ja miten 2008.)

Tilastokeskuksen mukaan Suomessa on 14 000 sellaista nuorta, jotka eivät opiskele eivätkä ole työelämässä. Luku moninkertaistuu kun tarkastellaan asiaa perheiden näkökulmasta. Mitä huonommin perheellä menee, sitä suurempi riski nuorella on syrjäytyä. Erään arvion mukaan Suomessa saattaa olla jopa 100 000 syrjäytymisvaarassa olevaa nuorta. Totuus on varmaankin jossain näiden lukujen välissä. (Arola 2008, 3.)

Nuorisotutkimusverkoston uunituoreessa julkaisussa käy ilmi, että nuorten omasta mielestä eniten syrjäytymistä aiheuttaa ystävien puute. Läheisten ihmissuhteiden ja sosiaalisen tuen tiedetään olevan tärkeitä ihmisen mielenterveyden ja hyvinvoinnin kannalta. (Myllyniemi 2008, 64.) Nuoruuden polarisoituminen on teema, joka on viime aikoina herättänyt paljon keskustelua ja se tarjoaa uuden tavan kuvata nuorten elämäntilanteita. Kiteytettynä käsitys nuorten polarisoitumisesta tarkoittaa sitä, että enemmistö nuorista voi, käyttäytyy ja tulee toimeen kohtuullisesti tai jopa paremmin kuin aiemmin. Sen sijaan on olemassa sellaisia nuoria, joilla on yhä enemmän erilaisia ongelmia, kuten pahoinvointia ja vahingollista käyttäytymistä. (Autio & Eräranta 2008, 8.)

3.2 Lastensuojelun ehkäisevä työ

Lastensuojelulain(2007/417) mukaan lastensuojelu koostuu rakenteellisista, ennaltaehkäisevistä yksilöön tai perheeseen kohdistuvista toimenpiteistä, avohuollon tukitoimenpiteistä, huostaanottoon perustuvista sijaishuollon toimenpiteistä sekä jälkihuollosta. Toimenpiteistä 85 % on avohuollon toimenpiteitä, mutta 80 % kustannuksista menee huostaanotettujen sijaishuollon järjestämiseen. Lastensuojelu voidaan ymmärtää suppeasti perheisiin tai yksilöihin kohdistuvana sosiaalityön muotona tai laajasti osana yleistä lapsipolitiikkaa ja lasten oikeuksia. (Moilanen 2007.) Lastensuojelulain mukaan lapsi on alle 18-vuotias ja nuori 18-20 -vuotias. (L 13.4.2007/417).

Ehkäisevällä lastensuojelulla edistetään ja turvataan lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. Ehkäisevää lastensuojelua on myös kunnan muiden palvelujen piirissä, kuten nuorisotyössä annettava erityinen tuki silloin, kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana. (L 13.4.2007/417.) Uudessa, vuonna 2008 voimaan tulleessa lastensuojelulaissa(2007/417), painotetaan erityisesti ehkäisevän työn merkitystä ja kuntia velvoitetaan järjestämään ja kehittämään erityisesti lasten ja nuorten tarpeita vastaavia palveluita. (L 13.4.2007/417.)

Ehkäisevän lastensuojelutyön taustalla on käsitys lasten ja nuorten oikeudesta hyvään lapsuuteen sekä mahdollisuus turvalliseen kasvuun, kehitykseen ja riittävään osallisuuteen. Lasten ja nuorten hyvinvoinnista huolehtiminen on aikuisten vastuulla. (Lastensuojelun käsikirja 2008.) Lastensuojelun ehkäisevä työ on tavoitteellista ja tulevaisuuden tähtäävää toimintaa, jolla pyritään turvaamaan lapsiväestön hyvinvointi. Sen avulla etsitään joko kohdennettuja tai kaikille tarkoitettuja hyvinvointia tukevia tuen ja palveluiden muotoja. Palveluiden tarkoituksena on ehkäistä huono-osaisuutta tai syrjäytymistä.

Ehkäisevällä työllä on kaksi puolta. Taataan, että lapsilla ja nuorilla on oikeus olla lapsia ja nuoria tietyssä elämänvaiheessaan tukemalla heidän psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista kehitystä ja kasvua. Toisaalta myös tuetaan lapsiväestön osallisuutta omaan elämäänsä ja taataan heille tasavertaiset mahdollisuudet yhteiskunnallisiin voimavaroihin sekä mahdollisuus olla aktiivisia toimijoita. Nuoret luovat omalla toiminnallaan maailmasta itselleen siedettävää paikkaa. (Törrönen & Vornanen 2004, 154-155.)

Samoin kuin syrjäytymisen käsitteellä, on myös lastensuojelun ehkäisevällä työllä terminä jo itsellään hieman negatiivinen sävy. Ehkäisevällä työllä estetään negatiivisen kehityskulun syntyminen tai syveneminen, jolloin tiedetään, mitä halutaan välttää. Lastensuojelun ehkäisevä työ- käsitteen synonyyminä voitaisiin käyttää lastensuojelun edistävän työn käsitettä, jolloin tuettaisiin hyvää kasvua ja luotaisiin sille laajentumisen mahdollisuuksia. Aivan kuten terveydenhuollossa ei korosteta vain sairauden hoitamista vaan myös terveyden ylläpitoa ja edistämistä. (Törrönen & Vornanen 2004, 159.)

Lastensuojelun ehkäisevään työhön kuuluvat myös erilaiset harrastustoiminnat, joihin nuoret osallistuvat. Ensimmäinen syrjäytymisen vaaran merkki on nähtävissä juuri nuoren omassa sosiaalisessa ympäristössä. Nuorella voi olla vaikeuksia kotona, kou-

lussa, harrastuksissa tai ystäväpiirissä. Esimerkiksi johonkin rikokseen jo syyllistyneet nuoret ovat jo pidemmällä syrjäytymisen riskialueella, mutta usein yhteiskunta puuttuu asiaan vasta tällöin. Yksityinen ihminen voi omalla toiminnallaan ehkäistä lähellä olevien lasten pahoinvointia puuttamalla ongelmiin riittävän varhain. (Törrönen & Vornanen 2004, 167-168.)

Nuoren kasvaessa hänen itsenäisyytensä perheestä lisääntyy, kun taas kaveripiirin merkitys kasvaa. Sen tähden ehkäisevän työn muodot eroavat lapsuusiän perheeseen ja kotiin kohdistuvista ehkäisevän työn muodoista ja työtä tehdään erilaisissa ympäristöissä. (Lastensuojelun käsikirja 2008.) Varhainen puuttuminen ja huolen puheeksi ottaminen on ehkäisevässä työssä kaiken a ja o. Pulmatilanteessa on tarpeellista toimia silloin, kun tukemisen mahdollisuuksia ja vaihtoehtoja on vielä paljon. Oman huolen herääminen on merkki, että jotain täytyy tehdä, mutta pelkkä huolen herääminen ei välttämättä paljasta vielä lainkaan itse ongelmaa. (Eriksson & Arnkil 2005, 3-7.)

YAD ry:n ehkäisevän työn -projekti ajaa juuri varhaisen puuttumisen ajatusta. Projektissa pyrittiin kiinnittämään huomiota lasten sosiaalisten taitojen puutteeseen ja koulunkäynnin ongelmiin. (Heimonen, Muhonen, Raivio & Rauhala 2003, 9.) YAD:in mallissa lasten ja nuorten keskuudesta etsittiin ne, joilla on puutteita sosiaalisissa taidoissa ja joilla ei ole säännöllistä harrastustoimintaa. Heille kohdennettiin yhteistä säännöllistä toimintaa pienryhmissä. (Heimonen ym. 2003, 12.)

4 NUORTEN OSALLISUUS JA VAIKUTTAMINEN

Osallisuus on periaate, jonka mukaan yksilöllä on oltava mahdollisuus saada tietoa ja päästä vaikuttamaan omaan ympäristöönsä, päätöksen tekoon ja häntä itseään koskeviin asioihin. Osallistaminen puolestaan on keino, jolla saadaan nuoria innostumaan jostakin asiasta ja kehittämään ideoita konkreettiseksi toiminnaksi. (Nuorten osallisuus 2008.)

Tällä hetkellä Suomessa toimii noin 190 erilaista nuorten osallisuus- ja vaikuttajaryhmää, jotka toimivat erilaisilla nimillä kuten nuorisovaltuusto, nuorisoparlamentti,

nuorten ryhmä tai foorumi. Jokaisen ryhmän toimintatavat voivat olla erilaisia, mutta päätavoite on jokaisella kuitenkin sama. Tavoitteena on parantaa nuorten elinoloja ja vaikuttamismahdollisuuksia. (Nuorten vaikuttajaryhmät 2008.)

Nuoret ovat suuressa riskissä jäädä yhteiskunnan ulkopuolelle nivelvaiheissa, eli esimerkiksi ala- ja yläkoulun vaihteessa tai peruskoulun päättyessä. Opetushallituksen alaisessa Nuorten osallisuushankkeessa ollaan puututtu juuri tähän ongelmaan ja pyritty löytämään hyviä käytäntöjä, joilla ongelmia voisi ehkäistä. (Nuorten osallisuushanke 2007.) Myös lasten oikeuksien yleissopimuksen 12. ja 13. artiklassa käsitellään lasten ja nuorten oikeutta osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon. Lasten näkemykset tulee ottaa huomioon iän ja kehitystason mukaisesti. Lapsella on oikeus vapaasti ilmaista mielipiteensä. Tämän toteuttamiseksi lapselle on annettava erityisesti mahdollisuus tulla kuulluksi häntä koskevissa toimissa. (A 60/1991.)

Eduskunta sääti vuonna 2006 nuorisolain (2006/72), minkä tarkoituksena on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Nuorisotyön ja -politiikan ohjaaminen kuuluu kunnan tehtäviin, mutta käytännössä niitä toteuttavat kuntien ohella myös erilaiset järjestöt ja yhdistykset. Myös nuorisolaissa on pykälä 8, jonka mukaan nuoria tulee kuulla heitä koskevissa asioissa ja heille on annettava mahdollisuus osallistua asioiden käsittelyyn. (L 27.1.2006/72)

Nuorten viettämä vapaa-aika määritellään ajaksi, jota nuori ei vietä työssä tai koulussa ja mikä ei kulu läksyjen tai kotitöiden tekemiseen. Vapaa-aika on tärkeä osa nuorten elämää sosiaalisen hyväksymisen ja sitä kautta itsetunnon ja identiteetin kehittymisen näkökulmasta. Vapaa-ajalla nuori saa irrottautua muualla häneen kohdistuvista rooli-dotuksista. Vapaa-ajan tulisi olla aikaa, jolloin on mahdollista tehdä jotakin omaksi ja tärkeäksi koettua asiaa. (Lastensuojelun käsikirja 2008.)

Nuorten osallistuminen ja vaikuttaminen eivät ole vain poliittisia kysymyksiä vaan myös nuoren kehityksen ja hyvinvointikokemusten kannalta merkittäviä asioita. Osallistuminen lisää nuoren luottamusta omaan itseensä sekä nuoren hyödyllisyyden ja arvokkuuden tunnetta. Nuorelle on tärkeää kokea, että hänen mielipiteitään arvostetaan. Nuorelle on merkityksellistä se, että hän todella voi muuttaa jotain omalla toiminnallaan. Osallistuminen ja vaikuttaminen lisää myös nuorten tietoa yhteiskunnallisista asioista, sillä voidakseen tehdä päätöksiä, on myös nuoren tunnettava asioita ja ilmi-

öitä, joiden perustalta ratkaisuja tehdään. (Lastensuojelun käsikirja 2008.)

Yhteiskunnassamme, missä saavuttaminen on arvostettua, päteminen ja kunnostautuminen ovat tärkeitä edellytyksiä myönteisen minäkäsityksen ja vahvan itsetunnon kehitykselle. Nuorten kohdalla heidän omilla vertaisryhmillään on tärkeä merkitys. Nykynuoret ovat toisten mukana ohjautuvia ja sitoutuvat erilaisiin vertais- ja viiteryhmiin ottaen niistä käyttäytymismalleja. Kuuluminen vertaisryhmään ja ystäväpiiriin ovat tärkeitä tekijöitä nuorten sosiaalistumisprosessissa ja sosiaalisten taitojen oppimisessa. (Heinilä 2001, 47- 48.)

Nuoruuden kehitysvaiheeseen kuuluu luonnollisena osanaan ongelmat sopeutua yhteiskuntaan. Nuori ihminen on vähemmistössä siinä mielessä, että hän ei ole enää lapsi, muttei myöskään koe olevansa aikuinen. Ennen vanhaa nuori kasvoi osana kodin perheyhteisöä luonnollisella tavalla vastuuseen ja aikuisuuteen. Nykyajan kaupungistuminen ja kaupunkimaisten ympäristöjen lisääntyminen tarjoaa sitä vastoin vain vähän mahdollisuuksia nuorten vastuun kehittämiseen. Vähäiset toimintaedellytykset ovat pikemminkin yllykkeinä holtittomuudelle kuin osallistumiselle ja vastuulliselle vaikuttamistoiminnalle. Heinilän (2001) mukaan sellaisissakin tehtävissä, jotka tarjoaisivat edellytyksiä nuorten aktiiviseen osallistumiseen ja omavastuun kehittämiseen, kuten esimerkiksi järjestöjen ja kuntien nuorisotoiminnassa, vain harvoin luotetaan nuoriin ja annetaan heille toimivaltaa. Heinilä jatkaa, että osittain tästä syystä järjestöjen nuorisotoimintaa uhkaa vieraantuminen nuorista ja heidän omista pyrkimyksistään. (Heinilä 2001, 37.)

5 URHEILUSEURATOIMINTA SUOMESSA

5.1 Urheiluseurat yhdistystoiminnan muotona

Hyvän seuran arvopohjana on reilu peli. Seuralla on innostava ja yhteisöllisyyttä rakentava johtamis- ja toimintakulttuuri. Seura tunnistaa toimintaympäristön tarpeet ja noudattaa yhdistystoiminnan pelisääntöjä. Hyviä seuroja on monenlaisia : Seura voi painottaa kilpa- ja huippu-urheilua, lasten ja nuorten toimintaa, aikuisten kunto- ja terveysliikuntaa, erityisliikuntaa tai perheliikuntaa. (Hyvä Seura raportti 2007, 2.)

Yhdistystoiminta on eräs kansalaistoiminnan näkyvimmistä muodoista. Kansalaistoinnilla tarkoitetaan ihmisestä itsestään lähtevän potentiaalin synnyttämää toimintaa, jonkin asian aikaansaamiseksi tai edistämiseksi, muttei kuitenkaan oman taloudellisen hyödyn hankkimiseksi tai fyysisten perustarpeiden tyydyttämiseksi. Toiminnassa on yleensä mukana ryhmä ja toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen. (Koski 1994, 85.)

Yhdistymisvapaus kuuluu Suomen perustuslaissa turvattuihin poliittisiin perusoikeuksiin. Maamme itsenäistyttyä yhdistymislaki oli säädetyistä laeista ensimmäisiä ja sitäkin ennen yhdistystoiminnalla oli maassamme vankat perinteet. Järjestäytyneen liikuntaharrastuksen juuret löytyvät maatalousyhteiskunnan kansanomaisesta liikkeestä ja säätyläisten ruumiinkulttuurista. Suomen ensimmäiseksi urheiluseuraksi luettavaksi järjestöksi lasketaan vuonna 1856 perustettu Björneborgs Segelförening. (Itkonen 1999, 8.)

Suomessa on tällä hetkellä noin 127 000 rekisteröityä yhdistystä (Yhdistysrekisteri, 2008.). Yhdistykseen kuuluu noin 15 miljoonaa jäsentä, mikä tarkoittaa sitä, että jokainen suomalainen kuuluu keskimäärin kolmeen yhdistykseen (Van der Meer 2008.). Myös suuri osa urheiluseuroista on rekisteröityneitä yhdistyksiä esimerkiksi Tampereen Ilves ry. Valtioneuvosto on säätänyt erityisen liikuntalain ohjaamaan kuntien ja kolmannen sektorin ylläpitämää urheilutoimintaa. Liikuntalain tarkoituksena on muun muassa edistää väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä tukea lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä liikunnan avulla. (L 18.12.1998/1054).

Urheiluseurojen tekemä työ on tärkeää, sillä seurassa myös moni passiivinen lapsi liikkuu. Opetusministeriö ja Nuori Suomi ovat yhdessä asiantuntijaryhmän kanssa julkaisseet lasten ja nuorten fyysisen aktiivisuuden suosituksen. Suosituksen mukaan 7-18 -vuotiaiden tulisi liikkua 1-2 tuntia vuorokaudessa. Seuratoimintaan osallistuvia nuoria on noin puolet ikäluokista, joten toiminta tavoittaa jo nykyisellään suuren osan nuorista.

Seuratoiminta on vapaata kansalaistoimintaa, joten moni urheiluseura ei välttämättä näe tätä liikkumattomien lasten varhaiskuntoutusta ykkösasianaan. Mutta siitä huolimatta seuroilla on valtava ennaltaehkäisevä vaikutus niille lapsille ja nuorille, jotka seuratoimintaan osallistuvat. Vasankari (2008) pohtii asiantuntijakirjoituksessaan pysyisivätkö urheiluseurat vähentämään liikkumattomien lasten ja nuorten määrää vielä-

kin enemmän, jos yhteiskunta antaisi tähän toimintaan lisäresursseja. (Vasankari 2008, 2.)

Urheiluseuroissa on yli puoli miljoonaa, eli 16% 19 - 65 -vuotiaista aikuisista ,palkatta ja omalla vapaa-ajallaan tekemässä vapaaehtoistyötä. Kansallisessa liikuntatutkimuksessa 2005-2006 selvitettiin minkälaisiin tehtäviin urheiluseuroissa vapaaehtoistyöllä hoidetaan. Listalta löytyy muun muassa valmentaja, toimitsija, myyntihenkilö kilpailutapahtumissa, varainhankkija, jokapaikan höylä, kannustaja, hallinnollisten tehtävien tekijä, kyyditsijä, huoltaja tai tuomari. Suurin osa vapaaehtoistomijoista (32%) osallistuu nuorisotoimintaan. Eniten vapaaehtoistomijoita on jalkapallon parissa (noin 90 000). Jääkiekkoliiton järjestämässä toiminnassa vapaaehtoisia on noin 59 000 ja lentopalloliiton alaisuudessa noin 18 000. (Kansallinen liikuntatutkimus 2005-2006 -vapaaehtoistyö 2006.) Näitä lajeja käsittelem työssäni.

Kansallisen liikuntatutkimuksen 2005-2006 mukaan 3-18 -vuotiaista lapsista ja nuorista 91 % kertoo harrastavansa urheilua tai liikuntaa. Eniten harrastajia on jalkapallossa (noin 230 000). Jääkiekossa harrastajia on noin 106 000 ja lentopallossa noin 27 000. Enemmistö harrastaa vähintään kahta lajia. Heistä 42 % harrastaa lajiaan urheiluseuroissa, mikä tarkoittaa 417 000 seurassa toimivaa lasta tai nuorta. Tutkimuksen tulokset kertovat, että urheiluseurojen vetovoima nuorten keskuudessa alkaa heikentyä noin 15 vuoden iässä. (Kansallinen liikuntatutkimus 2005 - 2006 -lapset ja nuoret 2006.)

16–18 vuoden iässä niin sanottu drop out -ilmiö on kaikkein voimakkaimmillaan. Lämsän ja Mäenpään (2002) mukaan drop out tarkoittaa nuoren urheiluharrastuksen ennenaikaista lopettamista. Urheiluharrastuksen päättyminen on täysin luonnollinen asia, mutta lopettamisen laajuus alle 19-vuotiailla on hämmästyttävän suuri. Noin 28 prosenttia harrastajista lopettaa lajin harrastamisen lisenssikaudella tai sen jälkeen. Kuitenkin uusia harrastajia tulee mukaan lähes samaa tahtia. Harrastajien vaihtuvuus on siis suuri. Miten seurat pystyvät järjestämään laadukasta toimintaa ja takaamaan toiminnan jatkuvuuden? (Lämsä & Mäenpää 2002, 12.)

Jos lajin lopettamisen kynnys on matalimmillaan 16 - 18-vuotiailla, tulisi tähän koittaa vaikuttaa jo 2 - 3 vuotta aikaisemmin. Tällöin tulisi koittaa löytää toimenpiteitä, jotta lopettamispäätöstä ei edes syntyisi. Lämsän ja Mäenpään (2002) mukaan tärkeintä on panostaa toiminnan laatuun ja ottaa myös huomioon kovien tekniikka ja taktiikka har-

joitusten lisäksi pehmeämmät psyykkis-sosiaaliset tekijät. (Mts. 14.)

5.2 Urheiluorganisaatio Suomessa

Suomalaisen urheilun kattojärjestönä toimii Suomen Liikunta ja Urheilu ry. Sen jäseninä on 125 järjestöä, joista 74 on eri urheilulajien lajiliittoja. (Suomen Liikunta ja Urheilu 2008.) Tutkimukseeni osallistuvat seurat kuuluvat Suomen Palloliittoon, Suomen Jääkiekkoliittoon ja Suomen Lentopalloliittoon. Näiden lajiliittojen rinnakkaisjärjestönä toimii Nuori Suomi, joka on sitoutumaton järjestö. Nuoren Suomen tehtävänä on edistää lasten ja nuorten hyvinvointia ja elämäniloa liikunnan ja urheilun avulla. Nuoren Suomen jäseninä on 54 valtakunnallista eri liikunnan alalla toimivaa liittoa. (Nuori Suomi 2002.)

Nuori Suomi edistää urheiluseuratoimintaa, jossa jokainen mukana oleva lapsi ja nuori kokee olevansa tärkeä ja pystyy nauttimaan liikkumisesta urheiluseurassa. Lajiliittojen alaisiin urheiluseuroihin kuuluu lähes 400 000 lasta ja nuorta, jotka ovat lähes 40 000 ohjaajan ja valmentajan ohjauksessa. Urheiluseuroista 487 seuraa on saavuttanut Nuori Suomi sinetin tunnustuksena laadukkaasta nuorisotyöstä. (Urheiluseurat 2002.) Kaksi tutkimukseeni osallistuneista seuroista ovat saaneet sinetin, yhdellä sitä ei vielä ole.

Laadukkaalla nuorisotyöllä on suurta merkitystä nuoren tulevaisuudelle. Lapsuuden ja nuoruuden myönteiset liikuntakokemukset luovat pohjaa elinikäiselle liikuntaharrastukselle. Kaikki liikunta voi parhaimmillaan antaa hyvän fyysisen kunnon lisäksi myös rakennusaineiksia terveen itsetunnon ja sosiaalisten taitojen kehittymiseen sekä johdattaa muiden terveellisten elämäntapojen pariin. Liikkuminen joukkueessa lisää myös nuoren suvaitsevaisuutta. (Telama 2000, 55.)

Lapsuuden liikuntaharrastustoiminta selittää enemmän aikuisiän liikunta-aktiivisuutta kuin aikuisiän sosiaaliset tekijät ja ympäristötekijät. (Telama 2000, 59.) Jokainen meistä voi löytää itselleen sopivan intressin liikunnan parista kaikissa elämänsä vaiheissa. Päiväkotiliikunta pohjautuu elämyksiin ja liikkumisen opetteluun, koululiikunta ja nuorisourheilu painottavat kasvatuksellisia näkökulmia sekä terveitä elämäntapoja. Aikuisille liikunta antaa monipuolisia mahdollisuuksia terveyden ja toimintakyvyn ylläpitoon sekä virkistäytymiseen. Penkkiurheilu tuo jännitystä elämään sekä

tarjoaa elämyksiä, liikuntaseuroissa kaikki kansalaiset voivat kehittää tietojaan seuran johto- ja luottamustehtävissä. Ikääntyville liikkuminen merkitsee etenkin fyysisen toimintakyvyn ylläpitoa sekä elämänhalun ja -laadun lisääntymistä. (Vuolle 2000, 19.)

5.3 Nuorten osallisuus ja vaikuttaminen urheiluseuroissa

Nuorella Suomella on erityinen nuorten harrastehanke ja siihen kuuluva Mä oon täällä -ohjelma, joilla pyritään lisäämään nuorten mahdollisuuksia osallistua ja harrastaa. Drop out -ilmiö, joka tarkoittaa suurta lopettamisaaltoa tietyssä ikäluokassa, on voimakkaimmillaan 13-19 -vuotiailla. Jos syyt drop outiin olisivat toimijoiden tiedossa, ilmiötä tuskin olisi olemassakaan. 13-19 -vuotiaiden ikäluokasta vain joka kolmannes liikkuu terveytensä kannalta riittävästi. Nuoret haluavat harrastaa, mutta myös vaikuttaa toiminnan sisältöön. (Nuorten harrasteurheilu 2002.)

Nuorten itse organisoima toiminta voi olla tärkeä nuoren viihtyvyyden, sosiaalisten suhteiden ja liikunnallisen kehityksen kannalta, minkä takia nuorille tulisi mahdollistaa tällainen toiminta ja rohkaista heitä siihen. (Telama 2000, 72.). Suomen Palloliitto on ryhtynyt ajamaan nuorten vaikuttamistoimintaa eteenpäin perustamalla Nuorten Foorumeita, vaikuttajaryhmiä nuorille (Jalkapallon nuorisotoimintalinja 2008). Lisäksi nuorille suunnattuja kevyemmän harrastamisen muotoja ovat esimerkiksi jalkapallossa Funball -toiminta sekä jääkiekossa toimintamalliksi asti kehittynyt Ice Hearts -seuratoiminta.

Mä oon täällä -ohjelma

Mä oon täällä -ohjelma on Nuoren Suomen käynnistämä nuorten harrasteliikuntahanke. Hankkeen tavoitteena on kehittää ja edistää 13-19 -vuotiaiden liikunnan harrastamista erityisesti urheiluseuroissa. Hankkeen tavoitteena on innostaa ja ylläpitää nuorten liikuntaharrastusta sekä luoda uusia liikkumisvaihtoehtoja. Hanketta toteutetaan yhteistyössä urheilun lajiliittojen kanssa. (Mä oon täällä 2007.)

Liian moni nuori jää helposti liikunnalliseen paitsioon. Urheiluseura on erinomainen kasvun ja oppimisen sekä kehittymisen paikka. Toiminnan on kuitenkin oltava nuorten näköistä ja nuorten itsensä keskuudessa haluttua, jotta nuoret pysyvät seuratoiminnassa ja myös uusia nuoria tulee mukaan. Nuorten oman kiinnostuksen mukaan to-

teutetussa toiminnassa harrastaminen kiinnittää nuoret seuraan ja heidän on helpompi motivoitua ja lähteä mukaan myös muuhun seuratoimintaan. (Mt. 2007.)

Mä oon täällä -ohjelmassa nuorten toimintaa ohjaavalle aikuiselle on suunniteltu uusi toimiminimike, harrastemanageri. Harrastemanageri on turvallinen aikuinen, joka toimii nuorten tukena ja innostajana. Harrastemanagerilla on langat käsissään ja hän on nuorten käytettävissä tukena ja apuna tarvittaessa. Harrastemanageri luo toiminnalle puitteet ja järjestää tilat. Harrastemanagerin tehtävä on innostaa nuoria ja antaa heille vapautta ja vastuuta sopivassa suhteessa. Nuorten etu on aina toiminnan lähtökohta. (Mt. 2007.)

Mä oon täällä -hankkeen puitteissa 15-20 -vuotiaille nuorille tarjotaan Mä oon täällä -koulutusta. Koulutus on suunniteltu täysin nuoria ajatellen. Koulutuksessa pohditaan uusia keinoja, joilla voi lisätä nuorten toimintamahdollisuuksia seuroissa. (Mä oon täällä -koulutus 2008.) Koulutus antaa valmiuksia samanikäisten nuorten ohjaamiseen, seurassa toimimiseen ja erityisesti omien vahvuuksien ja roolin löytymiseen. (Harju 2008.)

FUNBALL ja Nuorten Foorumi

Suomen Palloliiton nuorisotoiminnassa on vuodesta 2005 panostettu nuorten oman harrastejalkapallotapahtumamallin kehittämiseen ja nuorten vaikuttajatoimintaan. Harrastejalkapallotapahtumat toimivat FUNBALL -tunnuksen alla ja nuorten vaikuttajaryhmät ovat Nuorten Foorumeja. (Jalkapallon nuorisotoimintalinja 2008.) Suomen Palloliitto perusti valtakunnallisen suunnitteluryhmän vuonna 2006 ja ryhmä on saanut suunnitella ja toteuttaa muun muassa valtakunnallisia Nuorten Foorumi -tapaamisia. Tällä hetkellä Palloliitto on kokoamassa alueellisia nuorten vaikuttajaryhmiä, jotka ryhtyvät suunnittelemaan ja toteuttamaan kansainvälistä nuorten vaikuttajien tapahtumaa vuoden 2009 jalkapallon naisten Euroopan mestaruuskisojen yhteyteen jokaiseen neljään kaupunkiin, missä pelejä pelataan; Turkuun, Helsinkiin, Tampereelle ja Lahteen. (Nuoret 2008.)

Ice hearts

Jääkiekossa on jo toistakymmentä vuotta ollut oma jääkiekkoseura Icehearts ry, joka on vuosien mittaan kehittänyt omasta työstään toimintamallin, jota myös muut voivat toteuttaa. Vuonna 1996 isä ja poika, Ilkka ja Ville Turkka päättivät perustaa jääkiekkjoukkueen sellaisille lapsille, joilla ei muuten olisi ollut mahdollista harrastaa. Lapset olivat suurperheiden, maahanmuuttajien, työttömien tai yksinhuoltajien lapsia. He eivät olleet vielä syrjäytyneitä, mutta uhka oli olemassa. Jääkiekkotoiminnan perustamisessa lähtökohtana oli, että lapsi on toiminnallinen. Parhaiten lapset oppii tuntemaan ja heitä pystyy kuntouttamaan toiminnallisuuden kautta. Toiminta on tarkoitettu siis lapsille, jotka kipeimmin tarvitsevat yhteiskunnan tukevaa verkostoa ympärilleen. Tällä hetkellä toimintamallin mukaisesti koottuja toimivia joukkueita on olemassa kolme. Malli ja sen toteuttajat on palkittu monelta eri taholta niin liikunta-, sivistys- kuin sosiaalialan järjestöjen puolesta. (Turkka & Turkka 2008, 11-19.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Tutkimuksen taustaa

Opinnäytetyöni aiheen kypsyttely alkoi jo liki kaksi vuotta sitten ehkäisevän lastensuojelun oppitunnin innostamana. Kolmannen sektorin mahdollisuudet toteuttaa ehkäisevää työtä nousivat tunnilla esiin ja ymmärsin kuinka paljon tarvetta ehkäisevälle työlle todella on. Olen itse ollut mukana useita vuosia nuorten vaikuttamistoiminnassa ja olen kokenut tekemäni työn tärkeäksi. Ymmärsin kuitenkin, etteivät monet toimijat käsitä, kuinka suuri merkitys nuorelle itselleen on sillä, että häntä kuunnellaan ja hänelle annetaan mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa.

Olen pelannut ikäni jalkapalloa ja sen kautta päässyt mukaan myös seuran sekä lajiliiton toimintaan. Seuran hallitukseen olen kuulunut vuosia ja siitä olen päässyt ensin piiriin nuoriso- ja koulutusvaliokuntaan ja edelleen liiton nuorten suunnitteluryhmään. Liitossa olemme suunnitelleet ja toteuttaneet nuorille tarkoitettua vaikuttajatoimintaa. Tarkoitus on ollut että me nuoret itse olemme suunnitelleet nuorille heidän itsensä nä-

köistä toimintaa. Omassa seurassani olemme käynnistäneet nuorten vaikuttajaryhmän ja saaneet hyviä kokemuksia siitä. Suurin ongelma on tekijöiden puute. Koen, että vapaaehtoistyönä tehtävää seuratoimintaa ei arvosteta riittävästi, mikä oli myös eräs lähtökohta suunnitellessani opinnäytetyötäni.

Seuratoimijoilla on usein tavoitteena menestyä vain kilpailullisella tasolla. He unohtavat kuinka tärkeää kasvatustyötä he todella tekevät. Työtä, jolla on merkitystä vielä vuosikymmentenkin kuluttua. Kuten teoriaosiossa käy ilmi, nuoruusiän harrastustoiminnalla on suurta merkitystä myös aikuisiän liikkumiseen. Meitä kaikkia ei ole luotu ammattilaisurheilijoiksi, mutta silti rakkaus liikkumiseen voi olla yhtä voimakas kuin ammattilaisilla. Mielestäni kaikille tulee antaa mahdollisuus toteuttaa omaa intohimoa liikkumiseen ja urheiluun omalla tavallaan. Toiset harrastavat enemmän itse fyysistä liikkumista, toiset haluavat olla tekemässä päätöksiä ja toiset nauttivat valmentamisesta. Jos valinnan mahdollisuus annetaan jo nuoruusiässä, suurimman lajin lopettamiskynnyksen lähestyessä, todennäköisesti urheiluseurat eivät "menetä" yhtä suurta osaa nuorista. Vapaaehtoisista seuratoimijoista on huutava pula.

6.2 Tutkimustehtävän esittely ja tutkimusmenetelmä

Vanhan sanonnan mukaan ongelman asettaminen on jo puoli vastausta. Ongelman asettaminen ja muotoileminen onkin usein vaikeampaa kuin sen ratkaiseminen. Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa puhutaan mieluummin tutkimustehtävästä ongelman sijaan. Laadullisessa tutkimuksessa varaudutaankin siihen, että tutkimustehtävät saattavat muuttua tutkimuksen edetessä. (Hirsjärvi ym. 2004, 116–117.) Tutkimustehtäväni muotoutuivat prosessin aikana seuraaviksi.

1. Miten nuorten urheiluseuratoiminta vahvistaa nuorta sosiaalisesti?
2. Miten nuorten osallisuutta ja vaikuttamista voidaan edistää seuratoiminnalla?

Tutkimus on laadullinen tutkimus, joka toteutettiin käyttäen tutkimusmenetelmänä strukturoitua haastattelua. Lähtökohtana kvalitatiivisessa tutkimuksessa on todellisen elämän kuvaaminen. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan kohdetta kokonaisvaltaisesti ja ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä. Tällä tarkoitetaan ilmiön merkityksen tai tarkoituksen selvittämistä sekä kokonaisvaltaisen ja syvemmän käsityksen saamista ilmiöstä. Käytännössä tämä tarkoittaa usein tilan antamista tutkittavien hen-

kilöiden näkökulmille ja kokemuksille sekä perehtymistä tutkittavaan ilmiöön liittyviin ajatuksiin, tunteisiin ja vaikuttimiin. Tutkimustuloksiksi on pyrkimys löytää ja paljastaa tosiasioita tiettyyn aikaan ja paikkaan rajoittuen. Tutkimussuunnitelma on muotoutunut tutkimuksen edetessä kuten laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 152-155; Laadullinen tutkimus 2008.)

Laadullisessa tutkimuksessa suositetaan tutkimusmenetelmiä, joissa tutkittavien näkökulmat ja ”ääni” pääsevät esille. Tällainen menetelmä on esimerkiksi käyttämäni haastattelu. Tutkimusmenetelmänä haastattelun etuna on, että haastateltavan vastauksia pystytään selventämään ja tarkentamaan heti haastattelutilanteessa. Etuna on myös, että vastaajiksi suunnitellut henkilöt saadaan yleensä mukaan tutkimukseen. Haastatteluun valmistautuminen edellyttää huolellista kysymysten suunnittelua ja kouluttamista haastattelijan rooliin. Haastatteluun sisältyy myös monia virhelähteitä, jotka aiheutuvat niin haastattelijasta itsestään kuin haastateltavastakin tai itse tilanteesta kokonaisuudessaan. Haastattelun luotettavuutta saattaa heikentää se, että haastattelussa on taipumus antaa sosiaalisesti suotavia vastauksia. Strukturoitu haastattelu, eli lomakehaastattelu, etenee järjestelmällisesti ennalta suunniteltujen kysymysten mukaan. Haastattelu voidaan toteuttaa yksilö-, pari- tai ryhmähaastatteluna. Käytin työssäni yksilöhaastattelua. (Hirsjärvi ym. 2004, 155; 194-199.)

Jokaista kysymystä laatiessani mietin mihin sillä haen vastausta. Jaottelin kysymykset ryhmiin, joilla hain vastausta samaan asiaan. Kysymysten järjestys ei kulje samassa järjestyksessä, missä ryhmät on muodostettu. En myöskään esittänyt opinnäytetyön kannalta keskeisimpiä kysymyksiä aivan haastattelun alussa, sillä omien kokemusteni mukaan toisilleen tuntemattomien ihmisten keskustelu voi aluksi olla hieman jäykempää, jolloin yhtä kattavien vastausten saaminen on vaikeampaa haastattelun alkupuolella kuin myöhemmin. Kysymykset 1-3 hakevat vastausta nuoren tuloon ja pysymiseen urheiluseurassa. Kysymyksellä numero 4 hain vastausta puhtaasti siihen, mikä merkitys urheiluharrastustoiminnalla on nuorelle itselleen. Kysymyksillä 5-8 syvenyin tarkemmin seuratoimijoiden tehtäviin sekä niiden haasteisiin.

Kysymykset 9-10 paneutuvat urheiluseurojen nuorille tarjoamaan ei-kilpailulliseen toimintaan seuroissa tällä hetkellä. Kysymyksillä 11 ja 16 selvitan urheiluseuratoiminnan tarjoamien vaikutusmahdollisuuksien merkitystä nuorille. Kysymykset 12-15 käsittelevät sitä, mitä vaikutusmahdollisuuksia urheiluseurat voisivat tarjota nuorille sekä mitä ajatuksia nämä mahdollisuudet herättävät seuratoimijoissa.

6.3 Tutkimuksen kohdejoukko

Laadullisen tutkimuksen kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti, ei satunnaisotantaa käyttäen (Hirsjärvi ym. 2004, 155). Valitsin tutkimuksen kohdejoukoksi erään pirkanmaalaisen paikkakunnan hallitsevat liikuntaseurat. Halusin tutkimukseen mahdollisimman monipuolisen otoksen, joten valitsin tutkittavakseni kolme eri joukkueurheilua tarjoavaa seuraa. Haastatteluuni osallistui kuusi seuratoimijaa, jotka edustivat lentopalloa, jääkiekkoa sekä jalkapalloa. Tutkimustehtävä koskettaa nuoria, mutta halusin lähestyä aihetta kuitenkin aikuisten näkökulmasta. Tällä hetkellä vielä suurin osa seuratoimijoista on aikuisia ja jotta nuoret pääsevät mukaan toimintaan tasavertaisesti, tulee aloitteen tekijänä olla aikuinen. Halusin tutkia aikuisten asenteita ja tietoisuutta nuorten vaikuttamisesta ja osallisuudesta. Halusin myös tutkia seuratoimijoiden asennetta ja ymmärrystä heidän vapaaehtoistyönsä kasvatukselliseen puoleen.

Halusin kustakin seurasta sekä seurapäätäjän että nuorten kanssa tiiviimmin työtä tekevän valmentajan. Halusin valmentajan olevan yläkouluikäisten valmentaja, sillä siinä iässä drop out -ilmiö on voimakkaimmillaan ja nuoret ovat joutuneet kokemaan nivelvaiheen siirtyessään alakoulusta yläkouluun. Seuraava tärkeä nivelvaihe nuorilla on edessä peruskoulun päättyessä, joten sosiaalisella vahvistamisella on suuri merkitys juuri tässä iässä ehkäistäessä syrjäytymistä. Syrjäytyminen koulutuksesta ja työelämästä on todennäköisintä juuri peruskoulun jälkeen, jos jatko-opiskelupaikka jää saavuttamatta, eikä nuori löydä paikkaansa yhteiskunnassa. (Taittonen 2004, 4-5.)

6.4 Tutkimusaineiston keruu

Tein tutkimukset yksilöhaastatteluina ja sovin kunkin haastateltavan kanssa paikan missä haastattelu suoritettiin ja nauhoitettiin. Tein haastatteluita paikallisen liikuntahallin kokoustiloissa, jäähallin kabinetissa sekä yhden myös omassa kodissani. Haastattelut kestivät noin puoli tuntia kukin. Yhden haastattelun jouduin keskeyttämään noin 15 minuutiksi, sillä haastateltavan pyynnöstä teimme haastattelun hänen työajallaan. Haastateltavat eivät nähneet kysymyksiä etukäteen, olin kertonut vain aiheeni sekä tutkimustehtäväni puhelimesta sopiessani haastattelujen ajankohtia. Koska etenkin Nuoren Suomen nuorten harrastetoiminta oli useimmille hyvin vierasta, otin linjan, että kerroin lyhyesti haastateltaville mitä se on ja tämän jälkeen kysyin heidän ai-

heesta heränneitä ajatuksia. Kerroin kaikille haastateltaville saman sisällön, joten pyrin maksimoimaan tutkimuksen luotettavuuden.

Haastattelujen alussa keräsin kustakin haastateltavasta perustiedot, heidän taustoistaan ja kokemuksesta kyseisessä tehtävässä. Haastateltavista puolet oli minulle ennalta tuttuja henkilöitä, joiden kanssa olin toiminut eri yhteyksissä ennenkin. Hankaluutta haastattelujen tekemiseen toi oma taustani ja se, että osa seuratoimijoista tiesi, että tiedän itse aiheesta paljon sekä myös ihan käytännön seuratoiminnasta, kuinka yleensä asiat hoidetaan. Se saattoi jättää heidän vastauksiaan hieman lyhyemmiksi, eivätkä he selittäneet asioita yhtä laajasti kuin minulle tuntemattomat haastateltavat.

Tuntemattomat haastateltavat taas pyrkivät selvästi miellyttämään minua vastauksillaan ja miettivät mitä haluaisin heidän vastaavan. Eräs haastateltava jopa sanoi ääneen "mitäköhän sä tällä ajat takaa". Heille esitin kysymyksen uudelleen samassa muodossa kuin olin aiemmin sen esittänyt. Painotin ennen haastattelujen aloittamista haastateltaville, ettei kysymyksiin ole niin sanotusti oikeita tai vääriä vastauksia, vaan että tarkoitus on kerätä heidän mielipiteitään ja näkemyksiään sekä kokemuksiaan kyseisistä asioista.

6.5 Tutkimusaineiston käsittely ja analysointi

Tallennettu laadullinen aineisto on useimmiten tarkoituksenmukaista kirjoittaa puhtaaksi sananasaisesti (Hirsjärvi ym. 2004, 210). Purin haastattelunauhut mahdollisimman pian haastattelujen jälkeen kirjoittamalla ne auki sanasta sanaan. En kirjannut literointiin taukoja tai yskäisyjä, sillä mielestäni sillä ei ole merkitystä tutkimuksen tulosten kannalta. Kirjoitettuani haastattelut auki, luin ne uudelleen kokonaisuuksina läpi ja tämän jälkeen aloin käymään haastatteluja läpi kysymys kysymykseltä etsien kaikkien vastauksista olennaisimpia asioita.

Kokosin haastateltavien perustiedot ja etsin niistä yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Luokittelin saamani vastaukset ja muodostin niistä erikseen nimetyt tulososiot helpottamaan lukijaa ymmärtämään tuloksia paremmin ja löytämään olennaisimmat asiat helposti. Kysymyksiä laatiessani olin miettinyt jo, minkälaisia vastauksia tulisin mahdollisesti saamaan ja jaottelin kysymykset tiettyihin osioihin. Tämän jälkeen kävin literoituja haastatteluja läpi kysymys kysymykseltä ja tutkin kuinka moni oli samaa

mieltä asiasta. Jos jonkun mielipide erosi huomattavasti toisista, koitin huomioida erityisesti sen. Kirjoitin tutkimustulokset toteavaan tyyliin.

Käsittelin kaikki vastaukset tasavertaisina huolimatta haastateltavan tehtävästä seurassa. Ainoastaan, niissä kysymyksissä, joissa vastaajat tehtävänsä puolesta vastasivat eroavasti, erottelin vastaukset puheenjohtajiin ja valmentajiin. Haastatteluun osallistuneet seurat ovat sen verran pieniä seuroja, että viestit ja mielipiteet kulkeutuvat helposti kumpaankin suuntaan seuran hallinnon ja valmentajien välillä. Toimijoista teki vielä enemmän tasavertaisia se, että monella toimijalla oli useita eri vastuutehtäviä seuran sisällä.

7 TUTKIMUSTULOKSET

7.1 Taustatietoja haastateltavista

Kuudesta haastateltavasta yksi oli nainen, loput miehiä. Kaikilla muilla haastateltavilla, paitsi naispuolisella seuratoimijalla, on omia lapsia myös mukana toiminnassa. Tutkimukseen osallistuneista seuroista jalkapallo- ja jääkiekkoseuroissa on noin 150 junioripelaajaa, joista yli puolet kummassakin on poikia. Lentopalloseurassa on yhteensä noin puolet vähemmän junioreita ja kaikki ovat tyttöjä. Lajeille tyypillisesti jalkapallo- sekä jääkiekkoseurojen joukkueissa pelaa kussakin noin 20 junioria ja lentopallossa noin kymmenkunta. Lentopallo- ja jalkapallovalmentajat valmensivat tyttöjoukkuetta. Jääkiekkoujoukkueeseen kuului pääasiassa poikia, mutta mukana oli myös yksi tyttöpelaaja.

Kaikilla seuratoimijoilla on henkilökohtaista historiaa seuratoiminnasta, joko pelaajana tai seuratoimijana aiemmin jossain toisessa tehtävässä. Seuratoimijoiden taustoista käy ilmi, että kullakin haastatteluun osallistuneella seuratoimijalla on myös haastatteluhetkellä useampi kuin yksi tehtävä seurassa. Valmentajille on tarjottu hyvin koulutusmahdollisuuksia tehtävänsä. Kahdella seuratoimijalla on olemassa myös liikunnan ammattitutkinto. Seurojen puheenjohtajat ovat lähestulkoon itseoppineita tehtävänsä, lukuun ottamatta yhden puheenjohtajan ammatillisen koulutuksen tarjoamaa

johtajakoulutusta. Kokemus seuratoiminnasta kyseisessä tehtävässä vaihteli puolesta vuodesta kymmeneen vuoteen.

7.2 Nuoren tulo ja pysyminen urheiluseurassa

Nuorille on tärkeää kokea kuuluvansa johonkin ryhmään. Jos nuori tuntee olevansa osa porukkaa, hän todennäköisesti sitoutuu toimintaan paremmin ja lopettamisen riski vähenee. (Aho & Laine 2005, 73–76.) Haastatteluihin kävi kuitenkin ilmi, että kilpaurheilulliseen toimintaan täytyy tulla mukaan jo varhain, ennen yläkouluiikää. Tämän jälkeenkin vielä esimerkiksi jalkapalloseuraan on saanut tulla mukaan toimintaan, mutta jääkiekkoon mukaan tulevan täytyy haastateltavien mukaan olla erityisen lahjakas, jotta vielä pääsee mukaan toimintaan.

Mutta nää on jo, tässä ei niinsanotusti tälläkään tasolla pärjää jos ei niinsanotusti ole jo jonkinnäköstä semmosta pohjaa mistä jatkumaa.

Kaikkien vastaajien mukaan yleisimmin pelaajan tie seuraan vie vanhempien kautta, sillä se tapahtuu usein jo alle kouluikässä. Lentopallon ja jalkapallon aloittamisessa haastateltavat kertoivat myös kaverivaikutuksen olevan suuri.

Eli nää nuoret pelaajat tulee varmaan vähän niinku kaverinsa mukana, mullon semmonen käsitys ja mut tän lentopallon suhteen alkaa olla ongelma vähän niinku muittenki lajien suhteen se, että pitäis tulla tarpeeksi aikasin että pystyy sitte niinkö tulemaan mukaan, että nyt jos rupee olemaan tuolla 12 ikäinen, niin se alkaa olla vähän myöhässä. Tai sanotaan et se on niinkö hankalampaa tulla sit enää jos pelataan kilpaurheilijamaisesti ja harjotellaan kilpaurheilijamaisesti.

Mutta tota sit myös mitä vanhemmaks no täs tapaukses tytöt tulee paljon myös kavereitten kautta, kaverin kanssa reenaileen. Niin on tullu ihan mukavasti.

Kaikissa seuroissa, jotka osallistuivat tutkimukseen, toiminta oli tällä hetkellä puhtaasti kilpaurheilullista ja joukkueet osallistuivat lajiliittojen järjestämään kilpailutoimintaan. Haastattelujen perusteella suurin ongelma on siis se, mitä he nuoret tekevät, jotka eivät ole syystä tai toisesta hoksanneet aloittaa joukkueurheiluharrastustaan riittävän ajoissa.

Haastateltavien mukaan nuoret pysyvät toiminnassa mukana kiitettävän hyvin. Useimpien haastateltavien mukaan pelaajan harrastustoiminta kestää läpi peruskoulun.

Kaikki kuitenkin myönsivät, että murrosikä on vaikeinta aikaa ja silloin lopettaminenkin on yleisintä.

Se kestää, suurella osalla se kestää peruskoulun ja ehkä vielä pari-kolme vuotta sen jälkeen, mutta sanotaan että ku tulee murrosikä kuustoista vuotta, siitä putoo sit pois ja ne jatkaa kellä se on sit niiku oikeeta.

...vähän enempi tietysti poikia että vois olla siinä että tulee toi tietty ikä, se tota viä niitä tossa matkan varrella mutta tota, mä toivosin että ne menis, jatkais tota b:hen (c:tä vanhempi ikäluokka) ja hyvän harrastuksen parissa kerta se on tärkeetä justiinsa on semmonen laji että toi murrosikä, niin harrastuksen parissa jatkaa siitä ettei ne lopeta siitä.

Koska haastattelut toteutettiin vajaan 10 000 asukkaan kaupungissa, on siellä peruskoulun jälkeen melko suppea opiskelutarjonta. Haastateltavien mukaan peruskoulun päättyessä myös monen pelaajan urheiluharrastus päättyy. Seuratoimijoilla ei ole tietoa jatkavatko pelaajat vielä muilla paikkakunnilla urheiluharrastustaan.

Mutta siinä se tietenkin murrosiässä tietenkin kun rupee kiinnostaan kaikki muukkin asiat, niin siinä vaiheessa ainakin loppuu ja siinä vaiheessa kun ysiluokka loppuu, niin siinä osa jää paikkakunnalle ja osa lähtee johki muualle opiskeleen.

Kysyessäni kuinka nuoret saadaan pysymään toiminnassa mahdollisimman pitkään, suuri osa haastatteluun osallistuneista painotti paitsi hyviä olosuhteita harrastaa lajia, mutta myös ilmapiiriä joukkueen ja seuran sisällä. Jos nuori kokee olonsa urheiluharrastuksen parissa hyväksi ja hän viihtyy joukkueessa, hän todennäköisesti ei ajattele harrastuksen lopettamista (Telama 2000, 55). Erään haastateltavan mukaan ihan viime aikoina on alettu ymmärtää ilmapiirin merkitystä joukkueen sisällä.

...tää on nyt se kaiken a ja o, et jokainen osaa kyllä pitää harjotuksia ja hyviä harjotuksia, mutta että millä se pysyy se hyvä ilmapiiri reeneissä.

...siin porukassa on kaikkien mukava harrastaa, elikkä ilmapiiri on semmonen että niitten on kiva tulla ja ne ei halua luopuu siitä.

Mitä kilpailullisemmaksi toiminta menee, sitä vähemmän joukkueen johto muistaa pitää hyvää ilmapiiriä yllä. Joskus se vaikuttaa myös joukkueen saavuttamiin tuloksiin negatiivisesti. Nuorten kohdalla drop out -ilmiö on siis voimakkaimmillaan murrosiässä ja sen kynnyksellä. Jotta nuori saadaan pysymään toiminnassa mukana, tulisi seurojen ja joukkueiden todella alkaa kiinnittää huomiota ilmapiiriin, joka harjoituksissa ja peleissä vallitsee. (Lämsä & Mäenpää 2002, 14.)

Haastateltavien mukaan pienen paikkakunnan haittoja on, ettei voida taistella pelaa-
jamateriaalilla, vaan seurojen ja joukkueiden on pyrittävä pitämään kaikin mahdollisin
keinoin kiinni niistä pelaajista, joita sillä on. Muuten voi käydä niin, että toimintaa ei
voida jatkaa pelaajapulnan takia ja koko joukkueellinen nuoria jää tyhjän päälle.

*Se on niinku noilla pienillä seuroilla niinku ei voida tapella materiaa-
lilla... meidän täytyy tosi hyvässä hengessä niinku meidän seurassa saada
porukka niinku oleen siinä.*

Kahden vastaajan mukaan ongelma voi myös syntyä vapaaehtoisen valmentajan puut-
tuessa. Heidän mukaansa nykypäivän nuorten liikkuminen tapahtuu pääasiassa urhei-
luseuroissa, kun taas ennen vanhaan vain murto-osa kuului johonkin urheiluseuraan,
mutta kaikki kyllä liikkuvat omatoimisesti järjestetyillä tavoilla. Jos joukkueelta puut-
tuu asiantunteva ohjaaja, toimintaa tuskin on lainkaan.

*...ennen vanhaa ku itte oli tän ikäsiä kun nää on nii, tätä harraste täm-
möstänäin, nii joka luonnonjää ja joka piharamppi oli täynnä urheilevia,
liikkuvia nuoria eri joukkoina... tehtiin sitä toimintaa ja sitten tääl oli pie-
ni aktiiviryhmä sitten niin, joka oli semmosen seuran takana toimii. Että
siä oli sitä harraste, se pohja oli hirveen laaja, niinku ennenvanhaa.*

*...ennes vanhaa niinsanotusti pelattiin aina kaveriporukassa otettiin pallo
jostain tai maitotölkki ja mitä tahansa potkittiin ja pelailtiin ja nykyään si-
tä ei enää juurikaan oo tai ainakaan niin paljon oo. Elikä nyt se tahtoo ol-
la se että joko se on urheiluseurassa tapahtuvaa toimintaa tai sitte ei tehä
mitään.*

7.3 Urheiluseuratoiminnan merkitys nuorelle

Kaikki seuratoimijat olivat sitä mieltä, että urheiluseurassa tapahtuvalla urheiluhar-
rastuksella on todella suuri merkitys nuorelle itselleen. Heidän mukaan joukkueessa
toimiminen valmistaa nuoria tulevaan elämään opettamalla heille sosiaalista kanssa-
käymistä, toisten huomioonottamista, ryhmässä toimimista ja sääntöjen noudattamista.
Eräskin haastateltava nosti esiin vielä sen puolen, että nuoret oppivat käsittelemään
voittamiseen ja häviämiseen liittyviä tunteita ja sitä kautta vahvistavat minäkäsitys-
tään ja itsetuntoaan.

*...ihmissuhteet laajenee elikkä niit tulee lisää ja toisaalta myös oppii pal-
jon elämästä ja toistensa kunnioittamisesta ja niinku ryhmässä toimimi-*

sesta. Ne oppii voittaan ne oppii häviämään. Oppii käsitteleen niit tunteita mitä siihen liittyy.

Urheiluharrastustoiminnalla on myös haastateltujen mukaan suoranainen vaikutus siihen, missä nuoret viettävät vapaa-aikaansa.

Vois vielä lisätä sen, että saadaan niitä nuoria pois kadulta, tässä on nimeltämainitsemmattomiaki tyttöjä nyt... varmaan puolen kymmentä ketkä, jos ei ois...nyt mukana, niin todennäköisesti ne notkus paljon tuolla jossain muualla mitä tossa on ollu vanhempien kans puhetta.

Seuratoimijoiden puheista kumpusi kuitenkin huoli siitä, että toiminnan ulkopuolelle jää niin suuri osa nuorista. Heidän mukaan joukkueurheiluharrastuksella on suuri merkitys niille, jotka ovat toiminnassa mukana, mutta vielä suurempi merkitys sillä olisi niille, jotka eivät syystä tai toisesta ole vielä mukana toiminnassa tai ovat lopettaneet sen. Eräs haastatelluista toimii virassa myös liikunnanopettajana. Hän kertoi, että ne nuoret, jotka osallistuvat urheiluseuratoimintaan pärjäävät kuntotesteissä erinomaisesti. Niiden tulokset, jotka eivät osallistu urheiluseuratoimintaan, ovat keskinertaisia. Hyvän välimaasto alkaa tippua pois. Tämä viestii siitä, että joko nuoret liikkuvat urheiluseurassa tai sitten eivät ollenkaan.

Elikä nyt se tahtoo olla se että joko se on urheiluseurassa tapahtuvaa toimintaa tai sitte ei tehä mitään.

7.4. Seuratoimijoiden tehtävät ja niiden haasteet

Seuratoimijoiden näkemykset siitä, mikä heidän tärkein tehtävänsä omassa seurassaan on, jakautuivat luonnollisesti kahtia. Seurojen puheenjohtajat kokivat tärkeimmäksi yleisesti oman lajinsa ja seuran toiminnan eteenpäin viemisen ja kehittämisen. Valmentajat, jotka ovat lähellä joukkuetta ja tiiviimmin nuorten kanssa tekemisissä, kokivat taas tärkeäksi paitsi pelaajien pelitaidon eteenpäin viemisen myös sen, että he kasvattavat nuorista vastuullisia aikuisia. Valmentajat kertoivat olevansa nuorille esikuvana, jotka asettavat toiminnalle rajat, mutta lisäksi myös valvovat, että toiminta on kaikille mielekästä ja kaikilla on mukava toimia ja harrastaa yhdessä. Seuran ja etenkin joukkueen sisäinen ilmapiiri on tärkeä tekijä siinä, että nuoret viihtyvät ja pysyvät toiminnassa mukana mahdollisimman pitkään. Hyvällä seuratoiminnalla nuorille saadaan lopun elämän mittainen liikunnallinen elämäntapa. (Lämsä & Mäenpää 2002, 14; Telama 2000, 55.)

...harjoituksissa pitää olla niinku mukavaa, muttei taas liian mukavaa, että tota ku niillä oli edellinen valmentaja...siellä oli niinku että näin näin näin mennään ja kuri oli viimesen päälle. Mä oon koittanu olla vähän toisella linjalla.

Opettaa...tietynnäkönen pilke silmäkulmassa että se on niinku tehrään rennon tehokkaasti sitä ... ja että ne sais siitä sitte niinku sanoin jo aikaisemmin, niin niin ku ikää tulee nii ne sais siitä hyvän harrastuksen ja muunki semmosen perusliikunnan jatkumon.

Mutta sanotaan sillain että koitan olla tytöillä olis mukavaa ja ne viihtys ja ne oppiskin jotain.

Kysyessäni seuratoimijoilta millaisia ongelmia he ovat kohdanneet tehtävässään, vastaukset jakautuivat selvästi sen mukaan missä tehtävässä henkilö oli seurassaan. Seurojen puheenjohtajilla näkemys ongelmista oli laaja-alaisempi, heidän mielestään suurin ongelma on talkoohalukkuuden puute, vapaaehtoisten toimijoiden löytäminen on hankalaa ja toimintaan ei haluta sitoutua ja ottaa vastuuta.

...talkoohalukkuus on aika huono. Ettei haluta välttämättä osallistua talkoisiin, muttei myöskään haluta sitten maksaa. Et sehän on toine vaihtoehto et sitte maksetaan siitä harrastuksesta...Ja sitten ihmiset on niinku seuran sisälläki, ettei haluta ottaa vastuuta asioista. Elikä hallitustyöskentelyyn on tosi vaikee löytää halukkaita.

Valmentajien ongelmat osoittautuivat suhteellisen pieniksi. Odotin, että yläkouluikäisillä nuorilla olisi enemmän ongelmia päihteiden käytön suhteen. Ainoastaan yksi valmentaja mainitsi tupakan polttamista ilmenneen pelaajien keskuudessa. Muilla ongelmat ovat lähinnä olleet kielenkäytön suhteen. Selvät rajat ovat valmentajien mukaan helpottaneet toimintaa, eivätkä välienselvittelyt ole tuottaneet ongelmia. Kullakin joukkueella on tapana tehdä joukkueen sisäiset pelisäännöt toimintakauden ajaksi, missä pelaajat itse sopivat säännöt joita sitoutuvat noudattamaan. Etenkin jääkiekkoujoukkueen valmentaja toi esille sitä, että hän on saanut positiivista palautetta siitä, että hän on noudattanut näitä yhdessä sovittuja rajoja. Tietynlainen rajattomuus on hänen mukaansa monen nuoren arkipäivää. Vanhemmat tai koulu saattavat toisinaan lipsua säännöistä, mutta jääkiekkokaukalossa säännöt ovat selvät ja niistä pidetään kiinni.

Meil on aina enneku harjottelukausi alkaa syksyllä semmonen palaveri, missä mietitään kaikki jutut mitä me haetaan siltä kaudelta ja sovitaan ne pelisäännöt miten me toimitaan, mitkä on tavoitteet.

...tyttöjen kanssa, ei meillä mitään suurempia ongelmia, joidenkin kanssa

nyt on ollu... on tullu tietoo vähän muualta, on esimekiksi tupakan poltosta että niistä on sit puhuttu.

Ihan normaali murkkuikään liittyviä semmosia jonkinnäkösiä vähän ylläntejä pojilla vähän. Niitä joutu sitten vähän ... no, kielenkäyttö oli semmonen mistä, kun on tietyt pelisäännöt sovittu joukkueen kesken ja niitä ei noudatettu ja ja muuten jos ei heidän mielestään homma mennä niinku heille niinkun sopi, niin siinä tuli eripuraa ja sitten sitä keskusteltiin ja istutettiin vaihtoahtiassa reenien aikana sitten vähän aikaa, jos ei se niin mennä niin sitten menttiin koppiin ja käskettiin kotio lähtee ja miettiin asioita ja juteltiin vanhempien kans siitä ja tämmösiä että. Et aina niistä on selvitty, ei siinä mitään. Mutta näistä se tulikin justiin se, se rajojen laitto tavallaan se positiivisuus, elikkä tuli ihan selkeet että ei niinsanotusti liputtu niinku monessa muussa paikassa, kotona taikka koulussa saatetaan vähän villasella sitten painaa. Vaan ne on ne pelisäännöt ja niistä pidetään kiinni, nii kyl ne aina kuitenkin sitten nii loppuviimein ne oli ihan kiitollisia siitä että näin tultiin toimiin, ettei siitä niinku nähty kaunaa ja jupistu selän takana, vaan kyl edelleen kaikkien kans morjestellaan nähään missä tahansa tua kylällä, ettei kukaan haistattele eikä mitään.

Varhainen puuttuminen ongelmaan kuin ongelmaan on erittäin tärkeää hyvien tulosten saavuttamiseksi. Seuratoimijoilla on velvollisuus puuttua myös havaitsemiinsa ongelmiin, sillä uusi lastensuojelulakikin korostaa varhaisen puuttumisen tärkeyttä sekä korostaa harrastustoiminnan ehkäiseviä vaikutuksia. Varhaisen puuttumisen ensimmäinen askel on luoda hyvät suhteet niin urheilevaan nuoreen kuin hänen vanhempiensa-kin. (L 13.4.2007/417; Törrönen & Vornanen 2004, 167–168.) Haastatteluissa ilmeni, että kaikki valmentajat ovat yhteydessä vanhempiin vähintään sähköpostitse. Kauden alussa on aloituspalaveri jossa esittäydytään puolin ja toisin. Kauden aikana kokouksia vanhempien kanssa järjestetään tarpeen mukaan. Ongelmana ilmeni, että yhteydenpito vanhempiin on yksipuolista ja aivan kaikkien kanssa se ei edes onnistu. Valitettavasti on myös olemassa vanhempia, jotka eivät osallistu lapsensa harrastukseen lainkaan.

...sähköpostia nyt lähtee joka viikko, että vähemmän nyt tulee sitte takasin, että se on vähän ollu niinku yks suuntaista se yhteydenpito.

...ei välttämättä ihan hirveen tiivistä, mutta aina oon niinku pyrkiny sanon, että jos on jotai, niin aina ottaa yhteyttä, että välttämättä niitä ei itte nää jos on jotai asioita mikä kalvaa pelaajaa, että se niinku reeneissä kokee tai jotain muuta, että joku kiusaa tai jotai tämmöstä ois niin.. tästäkin onneks on välttytty...kai se on sen merkki sitten kun ei ne ota mitään (yhteyttä) niin kaikki on ilmeisesti ok. Että hyvin ja aina mitäku kysyy niin kaikki on ihan tosi hienosti mennä, jatka samaan malliin, että ne on tosi tyytyväisiä.

Itseasiassa toimii yllättävinkin hyvin, et on paljon aktiivisia vanhempia, mutta on myös pari semmostakin joita mä en esimekiks tunnista ulko-

näöltä.

Paljon ei...tunnu olevan kiinnostusta olla mukana.

Seurojen puheenjohtajat kertoivat, että yhteistyö vanhempien ja joukkueen välillä tapahtuu pääasiassa valmentajien ja joukkueenjohtajien kautta, ainoastaan, jos esimerkiksi erimielisyyksien selvittämiseen tarvitaan painavampaa sanaa, pyydetään seuran hallintoa olemaan yhteydessä vanhempiin.

*...kyllä ne pääsääntöisesti sitten omat joukkueet ja omat valmentajat hoi-
taa ne omien vanhempien. Sitte jos tulee tämmöstä just jotain, jossa tar-
vitaan sitten vähän jotain selkänöjaa, niin vähän selittää perusteita miten
ne hommat toimii.*

Ensimmäiset merkit nuoren syrjäytymisestä ovat havaittavissa hänen normaaleissa toimintaympyröissään, kotona, koulussa sekä harrastuksissa. Jos oppilaasta herää huoli koulussa, voisi yhteistyön tehostaminen kaikkien nuoren kanssa toimivien tahojen kanssa olla paikallaan. Näin saataisiin yhteisesti pohdittua, johtuvatko ongelmat jotakin yksittäisestä asiasta, vai ovatko samankaltaiset asiat nähtävissä myös muussa nuoren toiminnassa. (Törrönen & Vornanen 2004, 167–168.)

YADin varhaisen puuttumisen mallissa koululta esitettiin huoli oppilaista ja heidät ohjattiin harrastustoiminnan pariin. Toimintaa oli paitsi pienryhmissä, myös suurem-
massa mittakaavassa. Eräänä tavoitteena YADilla olikin lisätä lasten ja vanhempien yhteistä toimintaa sekä verkostoitumista. YAD järjesti esimerkiksi isille ja lapsille tarkoitettuja sählyvuoroja. Koulu ja harrastukset ovat lapsen työtä, joiden parissa hän viettää suuren osan hereilläoloajastaan. (Heimonen ym. 2003, 12.)

Haastatteluissa ilmeni, että tällä hetkellä seurat ovat hyvin vähän tekemisissä koulujen kanssa. Yksi haastatelluista työskentelee opettajana ja hän oli sitä mieltä, että seurojen panosta voisi lisätä nimenomaan alakoulujen suuntaan, missä luokanopettajilla osaa-
mista eri urheilulajeista ei ole yhtä paljon, kuin liikunnanopettajilla yläkoulussa. Valmentajat ovat toisinaan saaneet vastuulleen joitakin koulujen välisiä otteluita. Koulun kanssa tehtävä yhteistyö on pääasiassa ollut erilaisten tapahtumien järjestelyä. Tällä hetkellä koululla toimii oheisharjoitukseksi tarkoitettu liikuntakerho, joka on tarkoi-
tettu kaikkien lajien harrastajille.

7.5 Urheiluseuran nuorille tarjoama ei-kilpailullinen toiminta

Kysyessäni mihin muuhun seuratoimintaan nuoret osallistuvat kuin joukkueen harjoituksiin ja kilpailutoimintaan vastaukset vaihtelivat seuroittain. Sekä jalkapallo- että lentopalloseurassa nuoret ovat aktiivisesti mukana niin tuomarointi- kuin valmennustehtävissäkin. Jääkiekossa c-ikäisten (14 – 15 -vuotiaiden) taas katsottiin olevan liian nuoria osallistumaan kyseisiin tehtäviin. Mielestäni vaikutusta voi olla, että haastattelemani valmentajat sekä jalkapallossa että lentopallossa olivat tyttöjen valmentajia, jääkiekossa taas joukkue koostui pääasiassa pojista, yksi tyttö mahtui myös joukkueeseen. Tytöt kehittyvät murrosiässä poikia nopeammin, joten tämä saattaa olla syynä, että tytöille annetaan ja tytöt ovat valmiimpia ottamaan vastuuta itselleen nuorempana.

...täällä varsinkin tytöt, niin nehän valmentaa, ne on valmentanu nyt useemman vuoden ja sitten vanhemmatkin, sieltä on pelaajia löytyny. Mutta se on nyt valitettavaa, että se on nyt enempi tyttöpuoli, että pojista ei oikeen semmosta tuu.

Nää on senverran nuoria, että nää ei, näit ei viä ihan sanotaan tuomari-tehtäviin ja apuvalmentajan, niin ei. Että sanotaan muutama vuosi lisää, niin sitte tää kyseinen vois olla ihan hyvä juttu.

Lentopalloturnauksissa on yleisesti käytössä menetelmä, että nuoret tuomaroivat toistensa pelejä. He ovat käyneet siihen tuomarikurssin ja harjoittelevat pelien tuomitsemista pienestä asti. Jalkapallossa nuoria kannustetaan lähtemään mukaan apuvalmentajaksi jo varhain ja siellä moni pelaaja onkin ryhtynyt valmennuspuuhiin. Suuri ongelma tuntuu olevan aktiivisten poikien löytäminen myös muissa seuroissa kuin jääkiekossa.

...se menee sillain että ku meillä on oma turnaus tai ku käydään jossain muualla turnauksessa, niin ne aina kun on sitte ne pelaa ite pelin, nii siellä on sitte joku kolmas joukkue joka huilaa niin ne hoitaa sen tuomaroinnin.

...onko pojat sitte semmosia että ne ei halua tälläseen toimintaan niin niillä on siä, ne haluaa tehdä enempi, ku olla niinku mukana järjestelemässä ja suunnittelemassa. Se tulee ehkä sitte vanhemmalla iällä. Tytöt on ehkä vähä kypsempiä tossa vaiheessa, mä luulen näin. Tää on mutu-tuntumaa..

Haastattelemani jalkapalloseura on perustanut myös nuorten vaikuttajaryhmän Nuorten Foorumin, joka niin puheenjohtajan kuin valmentajankin mukaan toimii mukavasti. Lisää aktiivisia nuoria kaivataan, pääasiassa toiminnassa on mukana tyttöjä. Jalkapalloseuran c-ikäluokan valmentaja toimii seurassa myös harrastemanagerina, joten

hän tiesi asiasta erityisesti sen takia paljon.

Meiän joukkueesta muutama osallistuu tämmöseen Nuorten Foorumi -toimintaan, elikkä niillä on sitte mahdollisuus päästä vaikuttamaan emoseuran asioihin. Tuoda omia mielipiteitänsä esille ja niitä sitte pystyy tai pystyn ite sitte esittään tuolla seuran hallituksessa.

Tutkimukseen osallistuneissa seuroissa oli siitä onnellinen tilanne, ettei kovin vakavia loukkaantumisia ole sattunut kovinkaan monta, joten pelaajien peliura on siitä syystä ollut kokonaan katkolla hyvin harvoin. Ne, jotka ovat lopettaneet, ovat lopettaneet muista syistä kuin oman loukkaantumisen takia.

...ei oo tullu viä vastaan semmosta, et olis joutunu oman pelaamisen jättään ihan kokonaan, et usein ne niinku jatkaa pelaajana ja valmentajana.

...se halukkuus on ollu aika huonoo, et ei niillä oikeen oo halukkuutta tuomarihommii en muista koska olis tullu. Valmentajia oisko yks on nyt tullu joka on loukkaantunu ja sit on siitä jääny. Että niistäkin on pulaa sit, valmentajista on aina pulaa ja tällähetkellähän on huutava pula erotuomareista.

Joka seurassa pienestä loukkaantumisesta johtuvan toipumisjakson ajaksi pelaajaa kannustetaan tulemaan mukaan joukkueen toimintaan ja harjoituksiin niin täyspainoisesti kuin mahdollista. Tämä ehkäisee sitä, että toivuttuaan pelaaja lopettaisi pelaamisen vieraannuttuaan joukkueesta.

No tässä nyt on muutamia pelaajia, kelle tulee tossa lähinnä öö c- no oikeestaan b-ikäsenä saattaa tulla yleensä näyttää tulevan jotain rasitusvammaa niin sitten on käytetty niin, että joukkueessa on hyvin pidetty kaikki mukana ketkä on ollu loukkaantuneena, että ne on harjoituksissa sitte vähän niinku apuvalmentajina turnauksessa huoltajana, että kyllä ne siinä, mikä käsitys mulla ja tieto mulla on, niin siinä niinku mukana on joukkueen toiminnassa koko ajan oikeestaan. Että ne ei oo jääny niinku kotiin vaikka kuukaudeks, että porukasta jää tai jättäytyy sen jälkeen siten helpommin pois. Että kyllähän se kannattaa niinku yrittää pitää niinku ne siellä. Sitä että jos yli 2 viikon tauko tulee niin tai on tulossa niin sillon kannattaa jo melkein sanoo vaan, että tuu vaan reeneihin heitteleen pallo.

7.6 Urheiluseurojen tarjoamien vaikutusmahdollisuuksien merkitys nuorille

Kysyessäni seuratoimijoiden mielipidettä miksi nuorille tulisi tai ei tulisi antaa mahdollisuutta vaikuttaa seuran toimintaan, olivat kaikki seuratoimijat yksimielisiä siitä, että nuorille tulisi antaa mahdollisuus vaikuttaa seuran toimintaan. Valmentajat näkivät vaikuttamisen suhteessa oman joukkueen toimintaan tietyssä määrin, kun taas puheenjohtajien näkemykset ulottuivat myös tulevaisuuteen, sillä he näkivät nuorissa tulevaisuuden seuratoimijat. Haastateltavien mukaan nuorten sitoutumishaluttomuus näkyy vaikeutena löytää kiinnostuneita nuoria mukaan vaikuttamistoimintaan.

Mun mielestäni ehdottomasti pitää tarjota, sillä sieltähän se jatkumo tulee, eihän se, tää toiminta loppuu jos ei nuoria tuu, ei vanhat parrat jaksa kauaa, jossain vaiheessa ne lopettaa kuitenkin.

Kyllähän heille tulisi tarjota, tietysti sen takia, että hehän sitä seuraa tekevät. Ja seurassa ovat mukana. Öö, toisaalta nykyajan nuorilla näyttää olevan vähän sitä suuntausta, ettei ihan nii hirveesti ole halua tulla vaikuttamaan. Johtuuko se sitten mistä, että koetaanko ettei saada ääntä kuulville tai ei, tai onko se ajanpuutteesta kii.

...no kyllähän näistä nuoristahan, näistä tulee niinku jatkossa sitte niitä jotka täällä on niitä vastuunkantajia ja mahdollisia hallituksen jäseniä ja. Et eihän me voida niitä päästää poiskaan, kyllä me niitä yritetään pitää mahdollisimman pitkään ja nostaa niitä ylöspäin ku mahdollista.

Haastatteluisissa ilmeni, että Nuorten Foorumi -toiminnassa mukana olevilla nuorilla on keskimääräistä enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa seuransa toimintaan, jos ja kun heidän äänensä otetaan vakavissaan. Eräs vastaaja oli sitä mieltä, että nuorille järjestetty toiminta tulisi olla nuorten näköistä ja aina aikuiset eivät tiedä mikä nuoria miellyttää. Tällöin on hyvä saada nuorten oma mielipide esille, sillä silloin nuoret tuntevat kuuluvansa seuraan kiinteämmin ja pysyvät tiiviimmin mukana toiminnassa.

...kyllähän tätä seuratoimintaa tehdään niille lapsille ja nuorille, et jos niinku aattelee et siellä päättää, keski-ikä yli neljäkymmenen ihmiset asioista, kuinka sitä toimintaa järjestetään niille nuorille. Niin se saattaa välillä mennä aika metsään. Ja tota, mitä nyt tota noita nuoria on kuunneltu, niin kyl se todennäköisesti pitää niitä siinä toiminnassa enemmän mukana kun niillä on myöski tuntuma siitä, että ne pystyy myös vaikuttamaan niihin asioihin, eikä niitä jyrätä ja niitä kuunnellaan ja ne pystyy sanomaan jotain ja ne otetaan oikeesti sit todesta, niin sanotaan että kyl ne niinku paremmin säilyy siinä seurassa.

Viimeiseen kysymykseen vastatessaan seuratoimijat näkivät nuorten osallisuuden ja vaikuttamisen pelkästään positiivisena. Heidän mukaansa vaikutukset ovat nähtävissä nuorten senhetkiseen elämään kuin myös elämään tulevaisuudessa. Vastauksista kävi ilmi, että nuoret oppivat ottamaan vastuuta toiminnasta ja samalla myös oppivat kantamaan vastuuta omasta elämästään. Haastateltavat pohtivat myös sitä, että nuoruusiässä tapahtunut aktiivinen harrastustoiminta todennäköisesti jatkuu myös vanhemmalla iällä. Eräs haastateltava totesikin, että harrastustoiminnassa solmitut ihmissuhteet vahvistavat nuoren sosiaalisuutta ja siten ehkäisevät syrjäytymistä.

...kyllä mä uskon että nuorten elämään vaikuttaa sekä heti että myöhemmin, varsinkin jos on jonkulaudessa vetovastuussa, eli tulla niinku niinsanotusti sitä vastuuta, että he niinkö ottaa sitä vastuuta jostaki tekemisestä ja vähän niinku omasta elämästään sitä kautta myös, nii kyllä se on niinkö erittäin terveellistä. Ainaki mitä tässä on nuoria seurannu niin kyllä ne ketkä mukana on urheiluseuroissa ja varsinkin jos ne on mukana junnunvalmennuksessa, nii kyllä niistä näyttää tulevan oikeen tolkkuja aikuisia nuoria.

...mä oon sitä mieltä että jos sä oot joskus ollu jossain joukkueessa tai jossain harrastuksessa, niin se aina edesauttaa sitä että sä tuut niinku vanhempana tota harrastaaan ei välttämättä sitä samaa lajia tai harrastusta, mutta se mahdollisuus tai todennäköisyys on suurempi, että ne jatkaa sitä jossain muodossa tai vaihtaa mutta jatkaa liikkumista. Ja samalla se et ku on pienestä iästä lähtien niit kontakteja muihin ihmisiin, niinsanotusti syrjäytymisen vaaraa oo, kun sul on kontakteja ja pysyy erilaisia kavereita, tai semmonen ehkä sosiaalisuus kasvaa, kun pitää osata tulla toimee erilaisten ihmisten kaa.

Eräs haastateltava oli sitä mieltä, että nuoret toimivat nykyään enemmän ja enemmän virtuaalimaailmassa, jolloin kasvotusten tapahtuvaa kommunikointia ja viestinnässä paljon käytettyä sanatonta kieltä ei voi olla. Haastateltavien mukaan, jos nuori osallistuu ja vaikuttaa hän oppii myös perusviestintätaitoja ja tulevaisuudessa kynnys osallistua ja vaikuttaa madaltuu. Nuori oppii myös taitoja työelämää varten, sillä eräänkin puheenjohtajan mielestä kukaan ei voi välttyä elämänsä aikana erilaisilta koukustilanteilta.

Ollaan ihmisten kanssa niin sanotusti tekemisissä ihan eikä virtuaali. Ei olla sitten mesessä vaan ollaan ihan kasvotusten.

...kyllä tietysti niitten olis ehkä sitten helpompi myöhemmällä iällä varmaan tota, ruveta esimekiksi jotain tässä seurassa tekemäänki niinku tota, jos ei niinku mitään tiedä tästä seuratoiminnasta niin ehkä siin on aika korkea kynnys lähtee siihen mukaan tai ees lähtee kyselemään että onko mitään mahdollisuuksia.

Ihan positiivisesti, en mä osaa sitä sen kummemmin eriyttää mitenkä. Mutta voisin kuvitella ettei siitä voi ainakaan haittaa olla.

7.7 Minkälaisia vaikutusmahdollisuuksia urheiluseuroissa olisi mahdollista tarjota nuorille

Nuoren Suomen toiminta yleisesti oli monelle haastateltavalle tuttua, mutta juuri nuorten harrastehankkeesta eivät kaikki olleet kuulleet lainkaan. Tämä vaikuttaa siihen, etten oikeastaan saanut kysymyksilläni varsinaisia vastauksia toiseen tutkimustehtävääni. Muutama toimija tiesi sekä harrastehankkeen että harrastemanageritoiminnan perusajatuksen ja lentopalloseurassa toimintaa oli jo suunniteltu nuorten harrastetoiminnan lisäämiseksi. Jalkapalloseurassa toimintaa oli jo olemassakin. Myös jääkiekkoseura oli hakenut rahoitustukea Nuorelta Suomelta lasten luistelukoulutoiminnan kehittämiseen. Lentopallossa tukea oli haettu 15 - 18 -vuotiaiden harrastetoiminnan aloittamiseen. Jalkapalloseurassa tukea oli haettu jo aiempina vuonna ja se oli kohdistettu kokonaisuudessaan Nuorten Foorumin toimintaan.

Nuori suomi haluaa, se hanke on se että koitetaan saada myös niitä nuoria mukaan, jotka ei välttämättä halua harrastaa sitä kilpailumielessä sitä hommaa, vaan että se niinku pysyis tämmötteenä harrastuksena. Taikka sitte sitä et niinku, just sitä et pystyy vielä niinku vaikuttaa siihen omaan harrastamiseensa. Et se ei tuu sieltä niin aikuisten tasolta, et siinä esimekiksi olis tää harrastemanageri linkkinä niide nuorten ja sen seuran välillä. Ja myös niinku johtamas niitä nuoria siihen omaehtoseen toimintaan ja samalla sit kasvattaa niistä semmosia vastuuntuntosia nuoria. Tai omasta toiminnastaan vastuun ottavia, niin että ne pystyy pyörittään tavallaan itse sitä toimintaa. Harrastustoimintaa tai jotain muuta. Vaikka esimekiksi tapahtumien järjestämistä, mikkä vois liittyä siihen harrastamaansa lajiin...(Harrastemanageri on) se aikuinen siinä nuorten porukassa, ei oo se joka pistää sanat niitten nuorten suuhun, vaan voi olla niinku se ohjaileva ja sitten taho jolta voi pyytää apua asiaan ku asiaan, sit taas viedä niitä nuorten asioita taas toiseen suuntaan.

Haastateltavien mukaan suurin ongelma harrastetoiminnan kehittämiseen on toimijoiden puute. Kaikki ohjaajat, jotka toimintaan sitoutuvat haluavat osallistua myös kilpailutoimintaan, epäili eräs haastatelluista. Seuratoimijoilla on myös olemassa pelko siitä, että pienehköllä paikkakunnalla ei pelaajia riitä sekä kilpailu- että harrastetoimintaan, vaan toiminta loppuisi aktiivisten harrastajien puutteeseen.

Sitä harrastepuolta me ollaan aina koitettu jonkunverran herätellä, mutta siellä harrastepuolella ei oikeen löydy vetäjää. Kaikki ketkä on valmen-

tajana niin suuntautuu enemmän kilpaurheilumaisesti...se on se motivaatiotekijä myös valmentajalle. Jos he aikaansa kuluttavat, he haluavat myös jotain tuloksia. Muutaki ku olla vaan salilla.

...on niin rajallisesti tää Fortunassaki tiettyjä ikäluokkia, että ei vaan riitä, että voi olla ettei välttämättä se löydy siihen nii, se tota sitä määrää mikkä sitten, että se niinku tyrehtys siihen että siä olis vaan muutama kaveri.

Myös nuorille suunnattu Mä oon täällä -koulutus oli myös useimmille toimijoille vieras. Kerroin kaikille koulutuksen perusajatuksen ja kysyin mitä ajatuksia se herättää seuratoimijoissa, jolloin sain erittäin myönteistä vastakaikua. Haastateltujen seuratoimijoiden mukaan koulutus, jossa käydään seuratoiminnan perusasioita nuorille suunnitellulla tavalla, on ajatuksena hyvä, kunhan aktiivisia nuoria saadaan osallistumaan koulutukseen. Jalkapalloseuran Nuorten Foorumin jäsenistä muutama on osallistunut jo koulutukseen.

...kyllä mä sanosin et se on hyvä siis siinä mielessä, että ne nuoret vähän niinku oppis ja tietäs mitä siellä seurassa tehdään. Niille se vähän yleensä on että kaikki tapahtuu, että se vaan että he on täällä, että ei tässä mitään... että ei siinä mitään oo tehtävää.

Mutta varmasti on tarpeellinen kuhan vaan löytyy kiinnostusta.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksestani voi päätellä, että nuorten harrasturheilulla nähdään urheiluseuroissa olevan suuri merkitys nuoren kasvulle ja kehitykselle. Syrjäytymisen taustalla on useasti hyvin vahvasti vaikuttamassa sosiaalisten suhteiden puute ja nuorten yksinäisyys kuten Myllyniemi (2008) toteaa. Urheiluseurojen merkityksen sosiaalisten suhteiden luojana ja ylläpitäjänä voidaan sanoa olevan huomattava, sillä niin suuri osa nuorista on mukana urheiluseuratoiminnassa. Tosin suuri osa nuorista myös jää seuratoiminnan ulkopuolelle. (Myllyniemi 2008, 64.)

Kaikkia meitä ei ole luotu liikkumaan, eivätkä kaikki halua osallistua ja vaikuttaa. Mutta kaikille niille, jotka haluaisivat olla mukana toiminnassa, tulisi mielestäni antaa siihen mahdollisuus. Tutkimuksessani kävi ilmi, että kuilu urheilevien ja ei-urheilevien nuorten välillä on kasvamassa, sillä enää nykypäivänä nuorten omaehtoista, ur-

heiluseurojen ulkopuolella tapahtuvaa liikkumista ei ole siinä määrin kuin ennen. Tutkimukseeni osallistuneet seurat ovat kaikki enemmän ja vähemmän kilpaurheilullisesti painottuneita seuroja, joissa harrastustoimintaa ei ole joko lainkaan tai sitten pienessä mittakaavassa. Pienehköllä paikkakunnalla harrastajamäärät kilpaurheilupuolellakaan eivät ole suuria, mutta lisääntyisivätkö harrastajamäärät, jos toimintaa tarjottaisiin myös niille, joilla ei ole palavaa kilpailunhalua, vaan ainoastaan halu liikkua hyvässä seurassa ja hyvällä mielellä ilman suurempia menestymisen paineita.

Tutkimuksestani kävi ilmi, että harrastetoimintaa on paikkakunnalla yritetty virittää aina silloin tällöin eri tahoilta, mutta se on lähes poikkeuksetta lopahtanut osallistujapulaan. Mahdollisesti syy, miksi toiminta ei ole saanut pontta alleen on, että harrastetoimintaa on lähdetty kehittämään aikuisten toimesta kysymättä nuorilta, mitä he haluavat. Ongelmaksi nousee, mistä saada aktiivisia nuoria suunnittelemaan toimintaa nuorille itselleen. (Telama 2000, 72.)

Seuratoimijoiden pula on yleinen ongelma. Aikuiset ja eivätkä myöskään nuoret halua sitoutua ja ottaa vastuuta. Tutkimukseni mukaan seuratoimijat tulevat lähes poikkeuksetta mukaan seuratoimintaan omien lastensa harrastuksen kautta. Valitettavaa on, että aikuiset seuratoimijat myös pysyvät toiminnassa mukana yhtä kauan kuin oma lapsikin. Vain yksi haastateltavistani oli tullut mukaan seuratoimintaan ilman omaa lasta, oman harrastuksensa kautta. Jotta seuratoimintaa voitaisiin kehittää, täytyisi toimijoita saada enemmän ja mikä olisikaan parempi keino, kuin ottaa seuratoimintaan yhä aktiivisemmin mukaan sitä osaa, missä resursseja vielä on paljon käyttämättä, nuoria. Heinilän (2001) mukaan järjestöissä vain harvoin luotetaan nuoriin ja annetaan heille toimivaltaa. (Heinilä 2001, 37.)

Urheiluseuratoiminta on kaikkeen muuhun tuloksellisuuteen pyrkivään toimintaan verrattuna siitä harvinaista, että siellä vallitsee yleisesti kaikkia kannustava ilmapiiri. Mikä muu ryhmä kannustaa vertaisiaan yhtä tasapuolisesti ja antaa yksilöille aikaa harjoitella ja kehittyä? Koulussa harvoin on aikaa jäädä odottamaan hitaimpia oppijoita, mutta mielestäni urheilutoiminnassa on. Sanotaan, että joukkue on juuri niin hyvä kuin sen heikoin pelaaja. Joukkuelajissa pärjätäkseen on puhallettava yhteen hiileen. Haastatteluissakin kävi ilmi, kuinka suuria tunteita joukkueen voitot ja tappiot aiheuttavat. Nykyajan pehmitetyssä maailmassa lapset ja nuoret eivät juuri koskaan kohtaa elämässään vastoinkäymisiä, eivätkä he myöskään tällöin opi käsittelemään siitä aiheutuvia tunteita realistisella tavalla. Joukkueen menestyminen on yhteistä, kuin

myös ovat sen kärsimät tappiotkin. Tämä yhteenkuuluvaisuuden tunne vahvistaa nuorta sosiaalisesti.

Vanhan sanonnan mukaan joukossa tyhmyys tiivistyy. Tämä toimii tutkimuksen mukaan myös päinvastoin. Eräs seuratoimija kertoi, että useiden nuorten kohdalla voi sanoa, että jolleivät he olisi mukana seuratoiminnassa, olisivat he pahoilla teillä. Yllätyin, että vain yksi seuratoimija nosti päihteet esiin kysyttäessä heidän tehtävässään kohdanneita ongelmia. Itse ajattelin, että yläasteikäisillä kokeilunhalu on niin suurta, että joskus sattuu ylilyöntejäkin. Pienen paikkakunnan etuja saattaa olla se, että nämä kokeilut tapahtuvat myöhemmin kuin isommissa kaupungeissa. Tai sitten haastattelussa ei vaan puhuttu aiheesta. Saattaa myös olla, että urheiluseuratoimintaan on valikoitunut sellaiset yksilöt, joilla ongelmia päihteiden käytön tai muun haitallisen toiminnan kanssa ole. Uskoisin, että ne olisivat joukkueiden johdon tiedossa ja niihin puututtaisiin varhain.

Joukkueissa tehdään aina kauden alkaessa yhteiset pelisäännöt, joita kaikki sitoutuvat noudattamaan. Nämä säännöt yhdessä lajin sääntöjen kanssa luovat toiminnalle vankat rajat joiden puitteissa toimitaan. Rajat luovat turvallisuuden tunnetta ja opettavat nuorta noudattamaan myös muita yhteiskunnan sääntöjä ja normeja. Perheillä ja koululla ei haastateltavien mielestä ole aina aikaa eikä voimavaroja pitää rajoista kiinni yhtä tiukasti. Vanhempien osallistumattomuus lastensa harrastustoimintaan näkyi tutkimuksen tuloksissa. Se on erittäin ikävä tulos, sillä perheillä on nykyajan suorittamis-yhteiskunnassa muutoinkin liian vähän yhteistä aikaa. Jos kukin perheenjäsen käy työssä tai koulussa ja sen lisäksi vielä harrastaa omia harrastuksiaan illat, koska vanhemmat näkevät lapsiaan? Toki näin ei voi yleistää, toiminnassa on mukana paljon aktiivisia vanhempia ja pääosin haastatteluun osallistuneissa seuroissa yhteistyö on sujunut moitteetta.

Koulu on harrastustoiminnan ohella ensimmäisiä paikkoja, missä nuoren ongelmat alkavat näkyä (Törrönen & Vornanen 2004, 167–168). Koulujen kanssa tehtävää yhteistyötä tutkimuksessani ilmeni melko vähän. Mielestäni nuoren oppimistuloksia tulisi myös seurata, etenkin jos nuori osallistuu kilpaurheiluun todella vakavissaan. Koulu ei saisi kärsiä harjoittelun vuoksi, sillä opiskelu ja koulunkäynti ovat nuoren tulevaisuuden kannalta ensiarvoisen tärkeitä. Koulumenestystä kyllä seurataan monissa isommissa seuroissa, mutta haastattelukunnan urheiluseurat eivät sitä tee. Muutoinkin yhteistyötä koulujen kanssa olisi varaa parantaa, vaikka sekä seuroissa että kouluissa

on omat työhaasteensa ja kiireensä. Kummaltakin taholta löytyy asiantuntijoita, joita voisi käyttää puolin ja toisin. YADin varhaisen puuttumisen mallin käyttöön ottaminen voisi olla eräs keino lisätä seurojen ja koulujen välistä yhteistyötä, jos vain vapaaehtoisia toimijoita löytyisi ohjaamaan pienryhmä- ja kerhotoimintaa niille nuorille, jotka toimintaa kipeimmin kaipaavat.

Nuorten osallisuus ja vaikuttaminen oli tutkimusseuroissa vielä melkolailla lapsen kengissä. Ainoastaan yhdessä seurassa toimintaa oli käynnistetty jo, mutta sielläkin aktiivisten toimijoiden puute vaivaa. Erityisesti minua ihmetytti se, ettei poikia osallistu vaikuttamistoimintaan juuri lainkaan. Heitä on ylipäättään vaikea saada osallistumaan mihinkään muuhun kuin kilpatoimintaan. Johtuuko tämä ero tyttöjen ja poikien välillä poikien hitaammasta kehityksestä murrosiän kynnyksellä, vai peitotaanko aihe sillä, että pojat ovat poikia. Erikoisinta tässä mielestäni on se, että nykypäivänäkin vielä suurin osa työelämän johtotehtävissä työskentelevistä on miehiä. Missä vaiheessa miehet tulevat naisten rinnalle ja ohi vaikuttamistoiminnassa?

Tutkimuksesta kävi ilmi, ettei näissä kyseisissä urheiluseuroissa varsinaisesti tiedetä, mitä nuorelle tapahtuu, kun hän lopettaa harrastamisensa syystä tai toisesta. Drop outia tapahtuu, mutta ei ole löydetty keinoja ehkäistä tai jopa estää lajin lopettamista kokonaan. Jos pelaajalle loukkaantumisen johtuen olisi tulossa pidempi harjoitustauko, häntä kannustetaan pysymään kuitenkin joukkueen toiminnassa mukana. Peliuransa kokonaan päättävälle tarjotaan joko valmennus- tai tuomarointitehtäviä. Nuoren Suomen tarjoamat nuorten vaikuttamismahdollisuudet urheiluseuroissa eivät olleet kovin hyvin tiedossa ennen haastatteluja.

Kysyin seuratoimijoilta nuorten osallisuuteen ja vaikuttamiseen liittyviä asioita paitsi saadakseni tietoon tämän hetken tilannetta seuroissa, mutta myös lisätäkseen tietoisuutta. Koska kerroin haastateltaville perustiedot harrastehankkeesta, harrastemanageritoiminnasta sekä Mä oon täällä -koulutuksesta, saivat he ainakin uusia ajatuksia ja mahdollisesti vievät niitä eteenpäin seurassaan ja alkavat toteuttaa näitä.

Kokonaisuudessaan tutkimustuloksista kuitenkin sain käsityksen että seuroissa tapahtuva harrastustoiminta on merkittävää nuorelle ja mukana olevat nuoret nauttivat siitä mitä tekevät. Myös seuratoimijat vaikuttivat olevan innostuneita tekemästään työstä ja halua kehittää toimintaa tuntui löytyvän. Haastattelujen tekeminen oli näin haastattelijan näkökulmasta oikein miellyttävää, sillä kaikki olivat niin yhteistyöhaluisia.

9 POHDINTA

Tämän työn tekeminen on ollut todellinen prosessi, joka on edennyt pikku hiljaa ja muuttanut muotoaan moneen kertaan. En ole kokenut sitä kuitenkaan lainkaan negatiivisena puolena, sillä näkökulman muuttuessa olen päässyt askel askeleelta lähemmäs asian ydintä, nuorten hyvinvoinnin lisäämistä seuratoiminnassa. Mielestäni valitsemani tutkimusmenetelmä, haastattelu, soveltui tähän opinnäytetyöhön erinomaisesti. Vain haastattelun keinoin pystyin viemään tärkeää viestiä nuorten vaikuttajatoiminnasta eteenpäin mahdollisimman hyvin. Alun perin ajatuksenani oli toteuttaa tutkimuskyselylomakkeella, mutta monien vaiheiden jälkeen päädyin haastattelun tekemiseen. Kyselylomakkeella olisin saanut laajemman otoksen, mutta työn seuroja tiedottava puoli olisi jäänyt pois.

Työn otanta, kuusi haastattelua, oli mielestäni riittävä laadulliselle tutkimukselle. Tosin työn luotettavuuden kannalta suurempi otos olisi lisännyt tulosten luotettavuutta. Mutta koska työ on laadullinen ja tutkimus on tehty koskien vain näitä kolmea seuraa, ei tutkimustuloksia voi yleistää laajemmalle. Tosin tutkimustulokset ja teoriapohja kulkevat niin käsi kädessä, että tulosten luotettavuus ja sovellettavuus myös muissa urheiluseuroissa on osittain mahdollista. Haastattelijan suhde haastateltaviin tuo myös oman lisänsä tutkimuksen luotettavuudelle. Antoivatko tutut ja tuntemattomat haastateltavat tasavertaisia vastauksia. Myös haastattelijan oma tausta vaikuttaa luotettavuuteen. Johdattelin vastaajia liikaa aiheeseen vai annoinko heille riittävästi tilaa tuottaa omat mielipiteensä? Antoivatko vastaajat minulle sosiaalisesti hyväksyttäviä vastauksia?

Työprosessin haastavin vaihe oli ehdottomasti teoriaosuuden kasaaminen. Juuri tästä aiheesta tehtyjä teoksia oli vaikea, miltei mahdoton löytää, enkä täysin vastaavaa tutkimusta löytänyt etsinnöistä huolimatta. Kasasin teoriaa pala palalta, hitaasti mutta varmasti. Kun pääsin itse haastattelujen tekemisen kimppuun, alkoi työtahti tiivistyä huomattavasti. Koin tämän hyvänä asiana, sillä käsitellessäni ja analysoidessani haastatteluja, ne olivat vielä sopivan tuoreessa muistissa. Joissakin vaiheissa työskentelyä olisin kaivannut työparia, jonka kanssa peilata asioita ja vaihtaa mielipiteitä.

Yllättävää työni tuloksissa oli, etteivät seuratoimijat koe tekemässään vapaaehtois-

työssä juurikaan olevan ongelmia. Se on pelkästään positiivinen tulos, mutta olin odottanut jotain muuta. Tästä heräsi myös kysymys. Jos seuratoiminta on niin "helpoa", kun minun annettiin ymmärtää, miksei toimijoita ole enempää mukana ja miksi heitä on aina niin vaikea saada sitoutumaan? Onko seuratoiminnasta yleisissä puheissa vain niin negatiivinen kuva, ettei uusia innokkaita tahdo löytyä? Eräs ongelma varmasti on se, että lopulta kaikki seuran sisällä olevat tehtävät tuntuvat kasaantuvan sen harteille, kuka niitä suostuu eniten kantamaan.

Yllättävää oli myös se, että niin harva haastatelluista tiesi urheiluseuratoiminnassa olevista vaikutusmahdollisuuksista nuorille. Harva nuori lähtee itse ottamaan selvää vaikutusmahdollisuuksistaan, joten aloitteen täytyy tulla aikuisilta ja jos eivät aikuisetkaan tiedä mahdollisuuksista, toimintaa tuskin koskaan syntyykään. Nuorten osallisuutta ja vaikuttamista tämä opinnäytetyö edisti lisäämällä tietoa kolmessa eri urheiluseurassa. Nähtäväksi jää tarttuvatko seurat toimeen ja ryhtyvät ponnekkaammin ajamaan nuorten asiaa.

Varsinaisesti toiseen tutkimustehtävääni opinnäytetyö ei tuo vastauksia. Tutkimukseen osallistuneissa urheiluseuroissa ei vielä ole toimivaa nuorten osallisuus- ja vaikuttamistoimintaa, joten näiltä seuroilta en saanut tuloksia osallisuuden ja vaikuttamisen edistämiseen. Mahdollisesti toisenlaisilla kysymyksillä olisin saanut osuvampia vastauksia. Olisi saattanut myös olla järkevää lähteä tekemään tutkimusta osallisuus- ja vaikuttamistoiminnasta sellaisissa seuroissa, joissa tiedän toimintaa jo olevan. Toisaalta nyt sain lisättyä kyseisen kunnan urheiluseuroille tietoa mahdollisuuksista.

Mielenkiintoista olisi tosiaan tehdä sama tutkimus useammilla paikkakunnilla, myös sellaisilla, missä urheiluseuroissa on jo olemassa aktiivista nuorten osallistumis- ja vaikuttamistoimintaa. Tulokset voisivat olla aivan toisenlaiset, mutta ne voisivat silti käydä vuoropuhelua tämän työn tulosten kanssa. Olisi myös mielenkiintoista laajentaa tutkimukseen osallistuvien lajien määrää. Tutkimuksen voisi suorittaa myös yksilölajeja ryhmässä harjoitteleviin seuroihin, kuten yleisurheiluun tai tanssiin. Näiden seurojen toimintaa olisi mielenkiintoista tutkia, sillä jokaisella seuralla on kuitenkin taustalla jonkinnäköinen toimielin.

Tutkimukseen saisi uuden, erilaisen näkökulman haastatteleamalla tähän tutkimukseen osallistuneiden seurojen nuoria. Heidän näkemyksensä ja kokemuksensa toisivat arvokasta tietoa niille, jotka suunnittelevat nuorten vaikuttajaryhmän perustamista.

Myös nuorten haastattelut olemassaolevissa nuorten vaikuttajaryhmissä toisivat uusia näkökulmia aiheeseen ja mahdollisesti käytännöllisiä toimintavinkkejä toisille ryhmillekin.

LÄHTEET

Aho, S. & Laine, K. 2005. Minä, me ja muut sosiaalisissa verkostoissa. Helsinki: Otava.

Arola, H. 2008. Ainuttakaan ei saisi menettää. Kelan sanomat 1, 3.

A 60/1991. Lasten oikeuksien yleissopimus.. Annettu 21.8.1991. Viitattu 27.8.2008. [Http://www.finlex.fi](http://www.finlex.fi). Finlex, valtiosopimukset, 1991, 71-52.

Autio, M. & Eräranta, K. 2008. Polarisaatio käsitteenä ja empiirisesti koettuna tutkimusteena. Teoksessa Polarisoituva nuoruus? Toim. Autio, M., Eräranta, K. & Myllyniemi, S. Helsinki: Hakapaino.

Eriksson, E. & Arnkil, T.E. 2004. Huoli puheeksi. Opas varhaisista dialogeista. Saarijärvi: Gummerus.

Haapola, I., Karisto, A & Takala, P. 1999. Matkalla nykyaikaan. Elintason, elämäntavan ja sosiaalipolitiikan muutos Suomessa. Juva: WSOY.

Harju, H., Jokela, J., Luopa, P., Pietikäinen, M. & Sinkkonen, A. 2008. Nuorten hyvinvointi Pirkanmaalla 1999-2007. Helsinki: Sosiaali- ja terveydenalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes. Viitattu 20.8.2008. [Http://www.stakes.fi](http://www.stakes.fi). Haku, Nuorten hyvinvointi Pirkanmaalla.

Harju, S. 2008. Nuorten harrastetoiminta. Sähköpostiviesti 6.9.2008. Hämeen Liikunnan ja Urheilun aluekehittäjä.

HE 28/2005. Hallituksen esitys Eduskunnalle nuorisolaiksi sekä laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta. 8.4.2005. Viitattu 11.9.2008. [Http://www.finlex.fi](http://www.finlex.fi). Hallituksen esitykset, 2005, 46–26.

Heikkilä, M., Karvonen, S., Moisio, P. & Simpura, J. 2008. Johdanto. Teoksessa Suomalaisten hyvinvointi 2008. Toim. Heikkilä, M., Karvonen, S., Moisio, P. & Simpura, J. Vammala: Vammalan kirjapaino.

Heimonen, M., Muhonen, J., Raivio, S. & Rauhala, P-L. 2003. Lasten hyvinvointia etsimässä. YAD ry:n ehkäisevän työn alueellinen malli. Forssa: Forssan kirjapaino.

Heinilä, K. 2001. Terve sielu terveessä ruumiissa? Jyväskylä: Kopijyvä.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. 10. osin uudistettu laitos. Jyväskylä: Tammi.

Hyvinvointi-indikaattorit. 2006. Stakesin hyvinvointikertomus. Julkaistu 23.2.2006, päivitetty 4.9.2007. Viitattu 9.9.2008. [Http://info.stakes.fi](http://info.stakes.fi). Hyvinvointikertomus, hyvinvointi-indikaattorit.

Hyvä Seura raportti 2007. Suomen Liikunnan ja Urheilun Hyvä Seura -hankkeen raportti 2007. Viitattu 12.9.2008. [Http://www.slu.fi](http://www.slu.fi). Haku, hyvä seura.

Hämäläinen, J. & Kurki, L. 1997. Sosiaalipedagogiikka. Porvoo: WSOY.

Itkonen, H. 1999. Neljä erää liikunnan kansalaistoimintaa. Artikkelit Liikunta & Tiede-lehdessä 6/99.

Jalkapallon nuorisotoimintalinja. 2008. Suomen Palloliitto ry. Helsinki: Edita.

Kajanoja, J. 2001. Huono-osaisuuden hinta. Teoksessa Eriarvoinen lapsuus. Toim. Järventie, I & Sauli, H. 1.painos. Porvoo: WSOY.

Kansallinen liikuntatutkimus 2005-2006 -lapset ja nuoret. 2006. Suomen Liikunnan ja Urheilun julkaisusarja 4/06. Viitattu 12.9.2008 [Http://www.slu.fi](http://www.slu.fi). Materiaalit, julkaisut ja oppaat, kansallinen liikuntatutkimus – lapset ja nuoret.

Kansallinen liikuntatutkimus 2005-2006 -vapaaehtoistyö. 2006. Suomen Liikunnan ja Urheilun julkaisusarja 6/06. Viitattu 12.9.2008 [Http://www.slu.fi](http://www.slu.fi). Materiaalit, julkaisut ja oppaat, kansallinen liikuntatutkimus – vapaaehtoistyö.

Karpela, T. 2003. Karpela: uusia työmuotoja nuorten sosiaaliseen vahvistamiseen. Opetusministeriön tiedotteita. Muokattu 7.10.2003. Viitattu 20.8.2008. <http://www.minedu.fi>. Tiedotteet, Karpela.

Kokko, M-L. 2005. Hyvinvointivaltio. Luentomuistiinpanot 9.11.2005. Yhteiskuntapolitiikka ja -filosofia. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Koski, P. 1994. Liikunta ja kansalaisaktiivisuus. Teoksessa Liikunnan yhteiskunnallinen perustelu - tieteellinen katsaus. Jyväskylä: Liikunnan ja kansantieteen julkaisuja 90.

L 18.12.1998/1054. Liikuntalaki. Viitattu 11.9.2008. [Http://www.finlex.fi](http://www.finlex.fi). Ajantasainen lainsäädäntö, 1998, liikuntalaki.

L 27.1.2006/72. Nuorisolaki. Viitattu 27.8.2008. [Http://www.finlex.fi](http://www.finlex.fi). Ajantasainen lainsäädäntö, 2006, nuorisolaki.

L 13.4.2007/417. Lastensuojelulaki. Viitattu 5.9.2008. [Http://www.finlex.fi](http://www.finlex.fi). Ajantasainen lainsäädäntö, 2007, lastensuojelulaki.

Laadullinen tutkimus. 2008. Wikipedia- vapaa tietosanakirja. Muokattu 16.10.2008. Viitattu 6.11.2008. [Http://fi.wikipedia.org](http://fi.wikipedia.org). Laadullinen tutkimus.

Lastensuojelun käsikirja. 2008. Nuoret ja ehkäisevä työ. Sosiaaliportti. Viitattu 12.9.2008. [Http://www.sosiaaliportti.fi](http://www.sosiaaliportti.fi). Lastensuojelun käsikirja, työprosessi, ehkäisevä lastensuojelu, nuoret ja ehkäisevä työ.

Lehto, M. 2003. Sosiaalipolitiikka ja hyvinvointivaltion tulevaisuus. Teoksessa Sosiaalisen vaihtuvat vastuut. Toim. Laitinen, M. & Pohjola, A. Juva: PS-kustannus.

Lämsä, J. & Mäenpää, P. 2002. Drop out, burn out... mistä jatkoaikaa harrastukselle? Liikunta ja Tiede 4, 12.

Miksi, mitä ja miten. 2008. Nuorisoasiainkeskuksen tavoitteet 2003-2005 pähkinänkuoressa. Nuorisoasiainkeskuksen toimintaohje.

Moilanen, J. 2007. Ennaltaehkäisevä lastensuojelu ja lasten osallistuminen. Luentomuistiinpanot 4.4.2007. Lastensuojelun lähtökohtia. Jyväskylän ammattikokeakoulu.

Myllyniemi, S. 2008. Tilasto-osio. Ystävien määrä. Teoksessa Polarisoituva nuoruus? Toim. Autio, M., Eräranta, K. & Myllyniemi, S. Helsinki: Hakapaino.

Mä oon täällä. 2007. Mä oon täällä -hankkeen esite.

Mä oon täällä -koulutus.2008. Mä oon täällä -koulutuksen esite.

Nuoret. 2008. Suomen Palloliiton nuorten harraste- ja vaikuttajatoiminta. Viitattu 12.9.2008. [Http://www.palloliitto.fi](http://www.palloliitto.fi). Nuoret.

Nuori Suomi. 2002. Nuori Suomi. Viitattu 24.7.2008. [Http://www.nuorisuomi.fi](http://www.nuorisuomi.fi). Nuori Suomi.

Nuorten harrasteurheilu. 2002. Nuori Suomi. Viitattu 29.7.2008. [Http://www.nuorisuomi.fi](http://www.nuorisuomi.fi) Urheiluseurat. Nuorten harrasteurheilu (13-19 v).

Nuorten osallisuus. 2008. Viitattu 27.8.2008. [Http://www.laanhallitus.fi/lh/ita/home.nsf/pages/indexfin](http://www.laanhallitus.fi/lh/ita/home.nsf/pages/indexfin). Itä-Suomen lääninhallitus. Sivistysosasto. Nuorisotoimi. Nuorten osallisuus.

Nuorten osallisuushanke. 2007. Muokattu 21.11.2007. Viitattu 27.8.2008. [Http://www.edu.fi](http://www.edu.fi). Opetushallitus. Hankkeita. Nuorten osallisuushanke. Käytäntöpankki Teema 1: Nivelvaihe.

Nuorten vaikuttajaryhmät. 2008. Viitattu 27.8.2008. [Http://www.laanhallitus.fi/lh/ita/home.nsf/pages/indexfin](http://www.laanhallitus.fi/lh/ita/home.nsf/pages/indexfin). Itä-Suomen lääninhallitus. Sivistysosasto. Nuorisotoimi. Nuorten osallisuus.

Ojanen, M. 2001. Ilo, onni, hyvinvointi. Kuinka löytää syvempi onnellisuus. Jyväskylä: Kirjapaja.

Sosiaalinen syrjäytyminen. 2008. Wikipedia- avoin tietosanakirja. Muokattu 19.8.2008. Viitattu 25.8.2008. [Http://fi.wikipedia.org](http://fi.wikipedia.org). Syrjäytyminen.

Suomen Liikunta ja Urheilu. 2008. Esitelehtiö.

Taipale, V. 2008. Saatteeksi. Teoksessa Suomalaisten hyvinvointi 2008. Toim. Heikkilä, M., Karvonen, S., Moisio, P. & Simpura, J. Vammala: Vammalan kirjapaino.

Taittonen, M. 2004. Tutkimusmatka syrjäytymisen maailmaan. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarjan opinnäytetyö. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikokeakoulu.

Toimeentulo. 2008. Mielenteveyden keskusliitto Viitattu 24.11.2008. <http://mtkl.fi>. Tietopankki. Arjessa selviytyminen. Toimeentulo.

Telama, R. 2000. Kuinka liikunta ja urheilu tukevat kasvua ja sosiaalista kehitystä kouluiässä. Teoksessa Haasteena huomisen hyvinvointi. -Miten liikunta lisää mahdollisuuksia? Liikunnan yhteiskunnallinen perustelu II. Tutkimuskatsaus. Toim.

Miettinen, M. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 124.

Terveys. 2008. Wikipedia, vapaa tietosanakirja. Muokattu 8.8.2008. Viitattu 24.9.2008. [Http://fi.wikipedia.org](http://fi.wikipedia.org). Terveys.

Turkka, I & Turkka, V. 2008. Icehearts – joukkue kasvun tukena. Jyväskylä : PS-kustannus.

Törrönen, M & Vornanen, R. 2004. Lastensuojelun ehkäisevä työ. Teoksessa Lastensuojelu tänään. Toim. Puonti, A-M., Saarnio, T., Hujala, A. Jyväskylä: Gummerus.

Urheiluseurat. 2002. Nuori Suomi. Viitattu 24.7.2008. [Http://www.nuorisuomi.fi](http://www.nuorisuomi.fi). Urheiluseurat.

Van der Meer, M. 2008. Suomalainen kuuluu kolmeen yhdistykseen. Artikkelit Aamulehdessä 28.7.2008.

Vasankari, T. 2008. Lapsille ja nuorille suositus liikkumisesta -myös aikuiset saatava liikkeelle. Tampereen liikuntasanomissa 1, 1.

Vornanen, R. 2001. Lasten hyvinvointi. Teoksessa. Lapsuuden hyvinvointi yhteiskuntapoliittinen puheenvuoro. Toim. Maritta Törrönen. Vantaa: Pelastakaa lapset ry.

Vuolle, P. 2000. Liikunta elämäntavaksi. Teoksessa Haasteena huomisen hyvinvointi. -Miten liikunta lisää mahdollisuuksia? Liikunnan yhteiskunnallinen perustelu II. Tutkimuskatsaus. Toim. Miettinen, M. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 124.

Yhdistysrekisteri. 2008. Patentti- ja rekisterihallitus. Muokattu 24.6.2008. Viitattu 18.7.2008. [Http://www.prh.fi/fi.html](http://www.prh.fi/fi.html). Yhdistysrekisteri.

YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. 2008. Office of the High Commissioner for the Human Rights. Universal Declaration of Human Rights. United Nations Information Centre. Viitattu 30.10.2008. [Http://www.unhcr.ch/udhr](http://www.unhcr.ch/udhr). Finnish

LIITE 1

Haastattelu

Perustiedot:

Nimi:

Seura jossa toimii:

Tehtävä seurassa:

Kuinka paljon juniori-ikäisiä pelaajia joukkueessa/seurassa (tyttöjä/poikia)?:

Kuinka kauan on toiminut kyseisessä tehtävässä?:

Onko aiempaa kokemusta seuratoiminnasta?:

Onko saanut koulutusta tehtävään(esim. Valmentajakoulutus, ammatillinen koulutus)?:

1) MITEN NUORTEN URHEILUHARRASTUS JA SIIHEN LIITTYVÄ SEURATOIMINTA VAHVISTAVAT NUORIA SOSIAALISESTI?

1. Miten nuoret tulevat yleensä mukaan seuraan? (mainos, kaverit, yleinen rekrytointi)
2. Kauanko keskimäärin nuoret pysyvät mukana toiminnassa?
3. Miten nuoret saadaan pysymään toiminnassa mukana mahdollisimman pitkään?
4. Mikä merkitys urheiluseurassa tapahtuvalla urheiluharrastuksella on nuorelle itselleen?
5. Mikä on sinun tärkein tehtävä tässä seurassa?
6. Millaisia ongelmia olet kohdannut tehtävässäsi?
7. Millaista yhteistyötä teet nuorten vanhempien kanssa?
8. Millaista yhteistyötä teet koulujen kanssa?

2) MITEN NUORTEN OSALLISUUTTA JA VAIKUTTAMISTA VOIDAAN EDISTÄÄ SEURATOIMINNALLA?

9. Mihin muuhun seuratoimintaan nuoret osallistuvat kuin joukkueen harjoitukseen ja kilpailutoimintaan?
10. Mitä, jos pelaaja loukkaantuu, onko seurallanne mahdollista tarjota hänelle muuta lajiin liittyvää toimintaa?
11. Miksi nuorille tulisi/ ei tulisi tarjota mahdollisuus vaikuttaa seuran toimintaan?
12. Mitä tiedät Nuoren Suomen nuorten harrastehankkeesta?
13. Mitä tiedät harrastemanageritoiminnasta?
14. Miten edellä mainitut toimivat/toimisivat seurassanne?
15. Mitä ajatuksia nuorille tarkoitettu Mä oon täällä – koulutus herättää?
16. Millaisia vaikutuksia nuorten osallisuudella ja vaikuttamisella on heidän myöhempään elämäänsä?